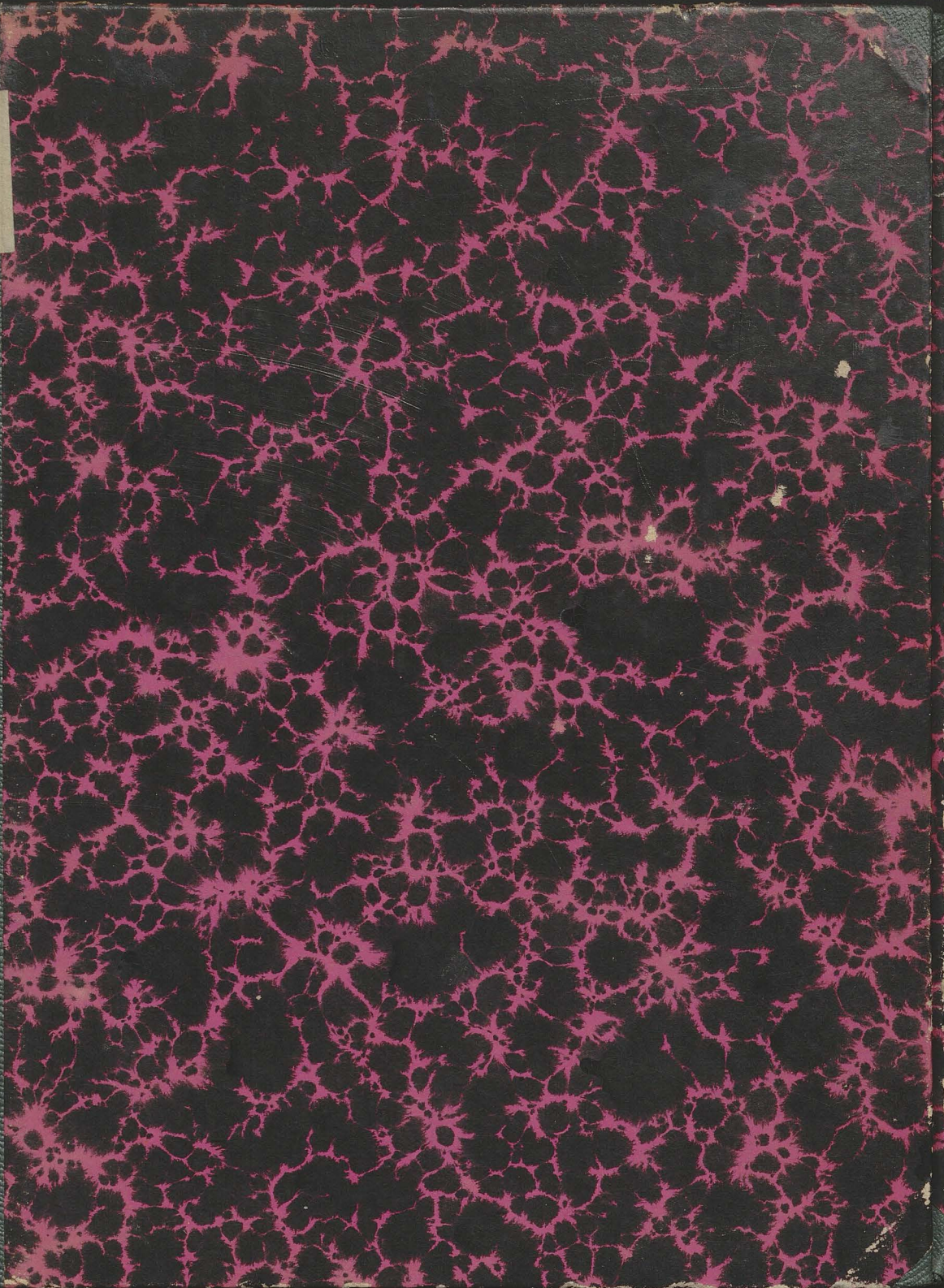

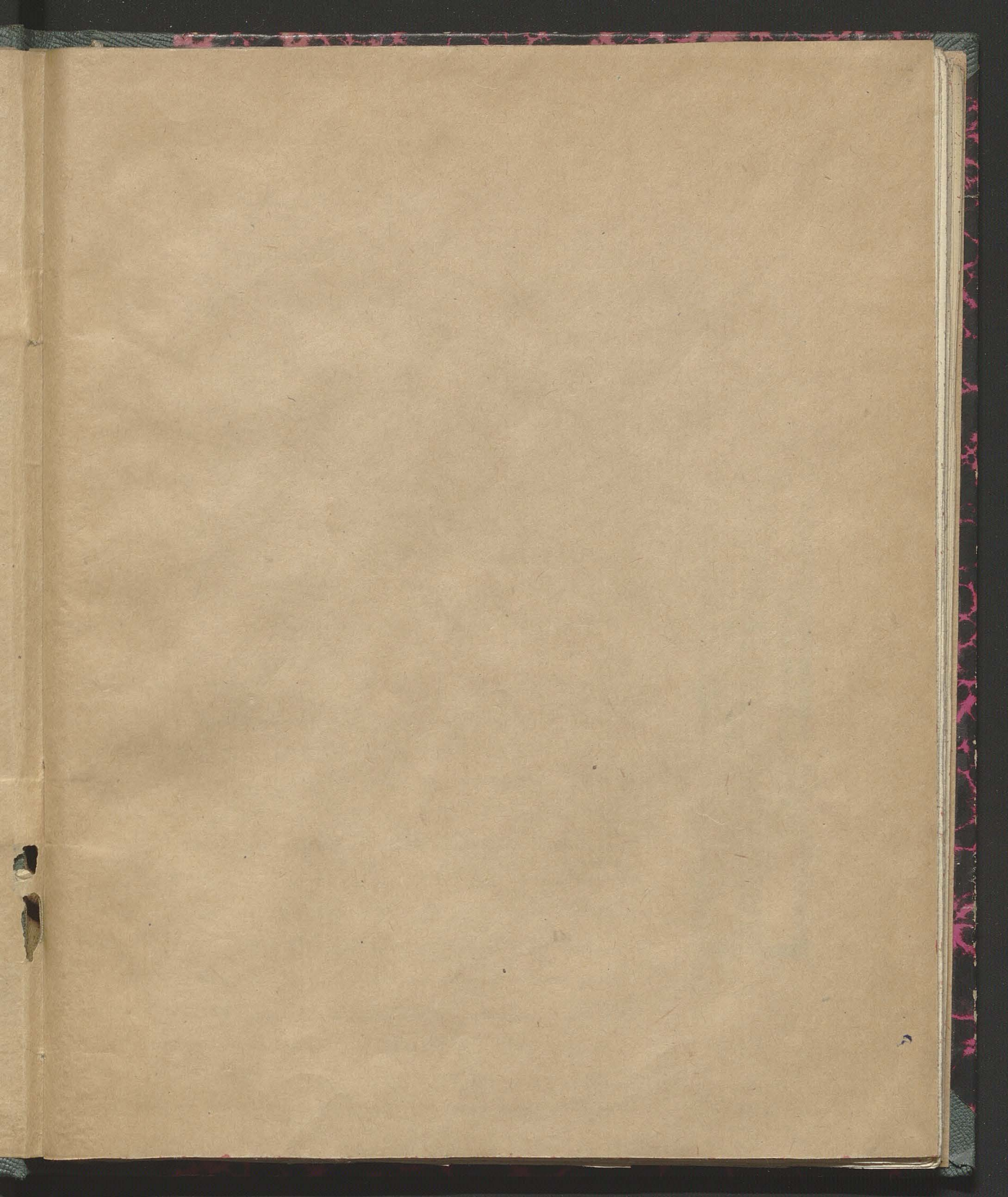
66

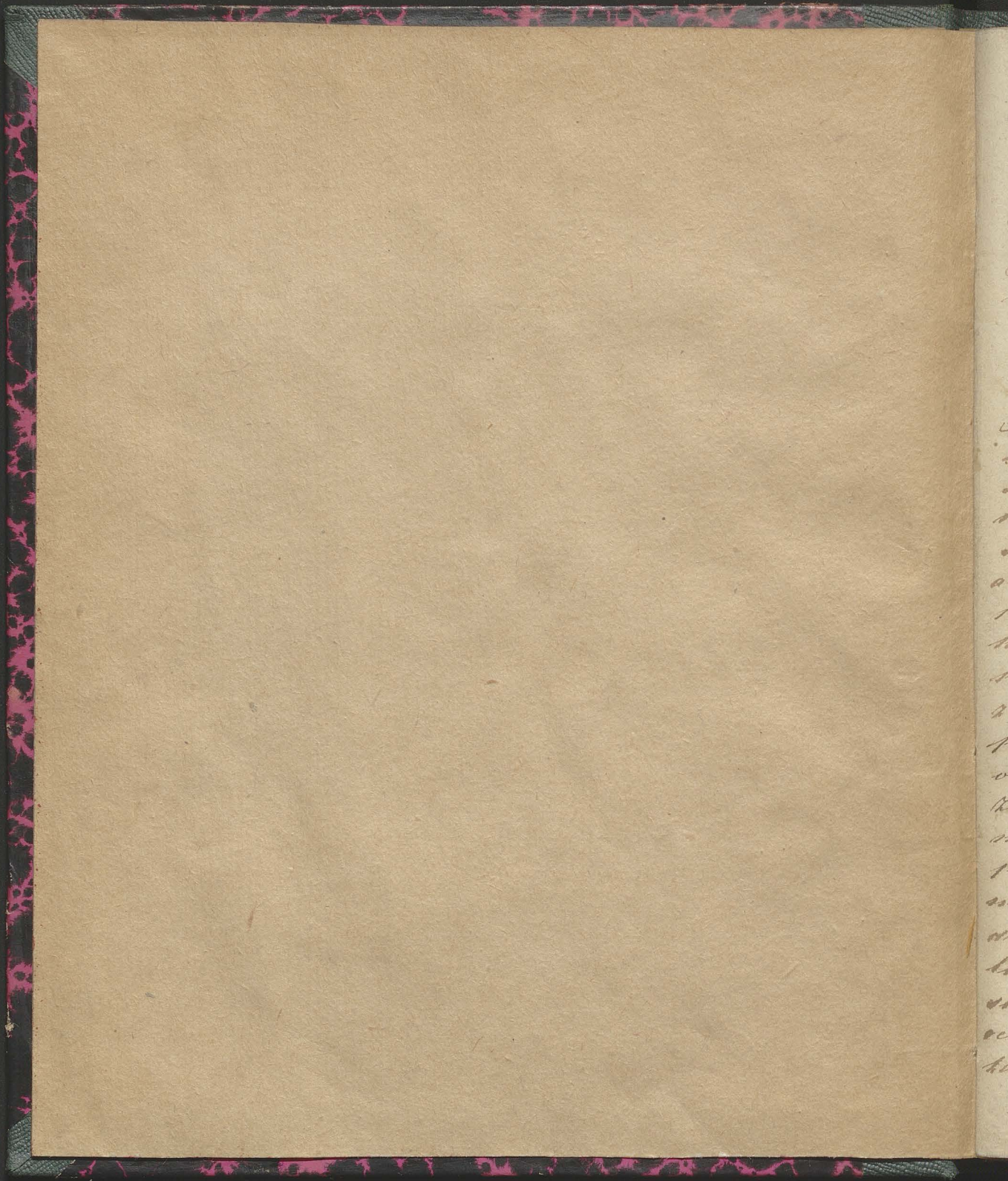
II

6766

1. opis responseu

od 40
46

jego królewskiej Mości na
list Yamina podkanclerzego
Rosdy. —

Nie zapieram się obligacji, którą
winien jestem Imperatorowi Ros-
yjskiej za sposoby, którymi się Ya-
min Bogu wręci podobato w wyne-
sieniu mnie na tron królewski,
ale wstępując nań, przyrzekłem
rosierne zachowanie religii mojej
we wszystkich prowincjach królestwa
mojego; gdybym był tak słabym
żebym ją opuścił, życie moje i tron
poddabym pod sprawiedliwe
oburzenie się narodu mojego. Gro-
żisz mi już w tym panu, że karęję
mocy na dopisanie samyśtwa swoich
jest to drugi termin, który dla mnie
nie mniej stałby się fatalnym. Wi-
aż jawne niebezpieczeństwa w re-
lucyach którekolwiek mam brać na
siebie, wolać jednak wydać się na te, któ-
re mi powinności i honor obciąża-
ją. I terax juri Tęry się z narodem
moim.

BIBLIOTEKA
KAJETANA KRASZEWSKIEGO
w Romanowie.

main na obrony swietej religii
naszej

Stanisław August król

Bibl. Jag.

S
m
S
L
W
m
se
m
o
eg
wo
no
w
ha
by
be
ka
na
te
sh
po
au
na
G
wi

Kopia listu

Ime pana Parisina do Kieia Rep-
nina, z Petersburga do War-
szawy 3 febr. 1767 pisanego.

Cholierności w ttoirych sejm wstatm
polskz rostanowit, przywodzą, Nappas-
miejscz Imperatorowz do tego, ażeby
sentymenta swoje Rzplty nad tem
niebezpieczeństwem, które się grozić
oswiadczyła. Projekt do zmieszenia
equilibrii w rządach na ttoirych
swolności spoczywa, przez ducha pa-
nowaniem tchnącego zformowany
wydat się dosyć jasnie, tak żeby
kandeo dobrze myślącego Wolata mógł
być dostępniony. Jaki podraz ostatniego
bezkrólowia do tego fundamenta
katerone były, osobliwie przez ^{zsta} ~~zsta~~
^{razie} ~~razie~~ ^{razie} ~~razie~~ ^{razie} ~~razie~~
torem komisoyi skarbowey i woj-
skowey, kstattnego do tego narzyny
preteksta, ograniczenia miarowicie
auctoritatem jednej osoby, w ceterich
najnacniejszych urzędach statris.
Gdyby to objectum w swoim zesta-
wato ^{było} ~~było~~ ^{było} ~~było ^{było} ~~było~~
wato ^{było} ~~było ^{było} ~~było ^{było} ~~było~~~~~~~~

nie warunkowały się byli nad gatunkiem
 Takowej prawd fundamentalnych admi-
 nicy, lecz proponując pluralitatem
 w dwóch punktach, które najbardziej
 krępiły od panowania monarchiczn-
 go dystyngując pod zastana, wolno-
 myślnego przez kommissye i praw-
 nictwami, osmielono się przeciwie
 narodowi znaczyć wzmianki roz-
 dów, jako rzez na tlorz już narus
 jakoby rzwoliti i unex stwierdził.
 Gżeli ambicya w tak okrewistem na
 prawa się targniemiu całej subie
 podchlebiało uwiesi naród, cxygx
 i w przyśrtych czasach spowolniał
 się nie trzeba. Panieważ prawda saxe-
 ry interes cxygxny i wazności jego,
 takowe eksci i usiłowania, Nowarkej
 na Sejmie mniej do odpory, składowy
 lecz ta sama ambicya kag niezodxi-
 Ta się jednak sxxzeliwie w materji
 Sejmików, i krok sobie wstąpił swej
 podmy kszencia zastawita, nprowadimo
 sxy pluralitatem w ekbeyz komissarzy
 i prostow- Nowarkej takowej koneskwen-
 cye sprovedlinie kasimwajz przy wolno-
 sci swj i independencyi groliny morud -
 Jm Najjasn. Imperatorowa w admu-
 jist muntentowania wielu dystyngo-
 wanych w cxygxnie atunkow, które
 prawda

prawda ciękawszą, a tamowania
 strumienia wzdrygnięć, ale od przyjęcia
 wolności dalekimi. Niechaj miłt nie-
 rozumie, żeby tym, który gorowci-
 pragną, materia Dyssydentów przybył
 była, xaryzans owzem jej, jako naj-
 dołtadniejszego sposobu do nabawienia
 onaj narodu, i obrócenia całej jego na
 punkt ten baczności, a przytem wpro-
 wadzenia wsey etyki w spókojny, na-
 wryethu kamachy obajstwie. To xud
 oblienowci Dyssydentów qua temporalis
 przedsiwzięciu temu, aby mianowicie
 Rady i władca w jako najmniejsz
 kawarte były wólb lixby, caly jest
 prociwna, dla tego materia ta, qua
 spiritualis jako odise reprezentowa-
 na była, że caly, a nie w cerach potpól-
 stwa materyz kwicito i religii ucy-
 mione. Niechaj się jednaj miłt nie da
 swodnia: przywrócenie całosci Dyssy-
 dentów jest podobny samym katolikom
 nad własne ich rozumienie potracmij-
 xie, dla odzywienia równosci, która
 mianowicie gacnie, jeżeli się duch ten,
 który na ostatnim gorował sijnie
 nie kamij xry, jeżeli na wryethu wolno-
 ści kamachy istatna nie wytaur się
 nastona. A do dostapienia tego wryethu-
 go, czyli naturalniejsz i bezpiexniejsz
 moze być sposób nad sijn, takowy jaki
 Najjaan Imperatorowa je prur dekla-
 racyz

swoja proponuje, który tak brólowi
 Heyona jako i eadem naroclowi ma
 W k. 10: rozkaz publikowania. W tej
 deklaracji N. Imperatorowa Jm. wy-
 maza myśli swoje, a do wymur-
 nia onych ma prawo, przewiduje
 wiessrobia, których more i hardy przy-
 eta dostrega, i jest authoryrowany
 przez samego Pp. aby xtemu temu
 kapubiegata. Ambieya nie bedzie sie
 Janatymem wspierata, chrkaze
 nastowania N. Imperatorowej Jm. ka-
 smachem na religis katolicki, gdy piony
 exsci narodu, wlasności obywatela,
 w czasie, generalna, chce przywrócić
 spacyfikacyz. — Religia, która bról
 którą pierwsi in statuis, którą exsu
 najrainijera nastaduje, jest eta
 N. Imperatorowej Jm. obiettem
 ustanowianym i będzie N. Impera-
 torowej Jm. religii tego charakteru
 między innymi ^{umiała} nastadonar religia-
 mi, wiechozi, aby jakowy ponowita
 usaczerbek, Tak w swojej władzy jako
 i gldności swoich obzadkow, wie
 N. Imperatorowa Jm. gdyby na
 nie nastepowano, pierwsza do jysi
 byłaby obrony, Tak dalece jako
 religia more by interesem, statas,
 którego odmiana wate more wprawy

korpus, traktując przywrócenie
 Dysydentów, wrax & insceum punktla-
 mi, które naród rożnie mogę, a tra-
 ktując tą drogę, którą N. Imperato-
 rowa Jmę to wszystko ^{propnie} traktat, do
 opatrzenia wszystkiego, które tylko
 w sądzie dyktował może ubexpiexenia,
 żeby żadna & dozwoleonych religii
 w Polsce & przepisanych nie wytra-
 zata granic. Obrazki te, które Dysy-
 denci kasko wuję naturalnie dla Rypki
 powinny być obojstnem, ale te pre-
 rogatywy, które & kondycyi rożney
 w ojczyźnie wynikają obywatela mogę
 być dla duchów ambicyę uapimionych
 niesmarzem, dla których rownowro-
 dzenie jest ciężkiem do znoszenia
 jurzem. Tu nawet przytoczona
 kmiem konsydoracyę, że tylko kwa-
 ry ze proporcya między lixby oby-
 wateli rożniących się religią wzglę-
 dem postaw naród reprezentujących
 utoxona, żadny in Statum publicum
 mieć nie może influcncy. Tu matoja
 kas' urzędów, jako król konfessowania
 onychre ma wśadcz, tak supponowai
 nie walery, ażeby w dystrybucyi tak
 swych miał cum praesudicio dla
 osob swięj postępowai religii.

uszytissimi obywatelami, jako jsi
 dali mi nie porzucasz, czego by Rza
 wicithu kazda miata, usturywary jsi
 Rzpityj istotnie, uszytka & tych uszyt
 wechodząca Dca N. Imperatorowej
 satysfakcyja w samej obrębia sis
 kiale, gdyby najmniejsza urazi miata
 supponyca iix pod cieniem tej puzitkow
 i miate przeciwno Rządowi i utore
 niu Rzpityj znajdowały by się za
 machy, dla tego do wygładzenia ax
 do ostatniego minimal śladu takowej
 supponyca, ofiaruje uszytę swoją
 Rzpityj i kazda puzer to & narzut
 tak delikatny wyrycie i materia.
 Do rozstraznienia tedy tych uszytków
 punktów propunuje N. Imperatorowa
 Jmci narodowi polskiemu signu
 pacificationis, jeżeli by ambicya
 tak daleko, żeby narzutowi takowemu
 perspektywom jsi przeswanego opru
 si i ty na krawadzie potropita, uszy
 N. Imperatorowa Jmci, bardzo cato
 sniej wolności kochającego wotaje
 xlachowia do zbawienia sis & Nix puz
 wiazek w którym zelus patriotyczny

i przywiązaniu do praw fundamentalnych
 mogą przez żadnej dependencji obmyśleć
 i intencyj sprowadzić do nabierania Tak do
 sakramentem jako i przyrzeczeniu
 wojaczki xtemu. A: Imperatoru wód
 dozwala całemu narodzić być dżki
 intencyj swoich, tego będą pewny
 że duch niezgody miłości. Tak daku
 mi przytanie Ojczyzny, ażeby kroki
 jej sinistri wykładane były. Do Rty
 to nalezy, ażeby to pokazali, czy mogą
 powara prawa, i żeby uznata co dla
 niej bezprawnego, czy anobicy podlegli
 kamachowi, czy też udai się z upowaz
 do sposobów oparcia się ony. Do tego
 drugi pokazuje monarchini i przykazu
 i w powstaniu dla przyjaciov swych
 wspaniata. To w mytko bzdzie W. K. M.
 sacry oswiadczy i opowiadanie wory
 tygu, ktory partyku larne u sentyma
 tach i krobach A: Imp: Smi przagny by
 informowani. W. K. M. aby list ministrow
 wszystkie jego publikowat kontentach, będą
 tego pewnym kupcami, że postępek A: Imp: S
 ani sensu, ani żadnego wyrarunia lekko
 nie uchyli. W Petersburgu 3 februaru 1761

Declaracya

N. Imperatorowej Imo cotej
Rossyi N° 4. wrotowi Polskiemu
i R^ozp^ost^olej uchyniona przez
Kacia M. Bepnina, d. 26 Mar-
ca 1764 r. w Warszawie.

Kadnego N. Imperatorowa Imo nie
opuszcila starania, do nabiezienia
krytycznym ukolesnosienom, w ktorych
sie teraz R^ozp^osta Polska znajduje,
przez smutna Dyssydentow, czasy
dawneim do wlasnych wspotobya-
telow oppresyq. Nabiezajac utropnema
rozewaniem miqdy dazima w prawach
swoiq rownieniu narodu stronami,
& ktorych jedna liczniej^{sz}q^{sz} b^odaq
dobrac^{sz}q^{sz} swego, gdy prawem kilka-
kroci powtarzaniem es auctoritate
abusiva pochodzajeni, druga w
wosy itkiego ryzyku obywatela odwa-
ryta i w stan posadzita stuzebni-
cy. Jawnie w tym punkcie

przez N. Imp: Smę karytych widzieć
 daje, że zamiast traktowanych i gwa-
 ranowanych obowiązków bardziej są-
 siedzkich i przyjacielskich (które w niej
 szacowniej się) karywała sposobem
 czego dał dowody, że Tagodności i u-
 myślowi kiednużenie nad serstoz
 i ostroż obowiązków dostojństwa
 swego projektada egzekucyz. Niesta
 tekne Imperatorowej Smę repre-
 zentacye, i rezolucya przeciw tym
 że reprezentacyom wzięta do o-
 statniego mianowicie Dysyden-
 towi zamiarkajze zmiżerzenia, juk
 od sejmu przecieżego wystawity
 przed cesy N. Imp: Smę, że czy
 dłuży, czy krótko, to przez obolicz-
 ści przy muszona będzie do zwan-
 skiego interesowania się w materji
 która iatemu narodowi grozi
 generalnem zamieszaniem. Dwoi
 rossyjski oswiadczył przez publiczną
 deklaracyę przyczynny te dla których

do przywrócenia Dyssydentów tak
 ściśle się interesuje; oświadczają przy-
 tem i całej Europie jako w so-
 bie jest przekonany o sprawie-
 dliwej sprawie, którą monarchi-
 ni Jego po kilkakroć nalecała
 i do której następowania teraz
 jest obowiązana. Ostatnia na-
 dzieja księżniczki Dyssydentów,
 przez mniejsze kwatery na Sejmie
 przez tym N. Imperatorowi Jmci
 i innych gwarantów zamiesz-
 ne instancje, gdy kamiasz
 ulgi jakiegokolwiek, która ze
 względów tak kwawych nastę-
 pie być byta powinna interesują,
 kondycja ich owym ich
 konstytucyjami przyezimane,
 które nie zapatrują się na to,
 że N. Imperatorowa Jmci tem
 tyżwisz z materją reprezentowa-
 ta potwierdzity. To wszystko
 co różnemi czasami przeciwko mnie

konserwowani, nie pozostać tylko
 jedną rymą, takową, czyli można
 przypisać racjonalnie tak niestanne-
 ssum przesławianiu, ktoremu
 eksponowani byli i wgardnie
 gwaranteyi, ktora ich powinna
 była w przymusach do mi-
 nastania. N. Imperatorska Smc
 będzie obligowana, do ocalenia o-
 bowia i hów tak solenniter zawartych
 nie może denegare positkow w
 sobie w tym punkcie skutanych,
 lecz odrzucając ich, racyni to i tym
 względem, a to bacznoscia i procor-
 noscia, jakowyz w tasnowi od sacrowi
 a w wielu okazyach przez Ppłtę dw-
 xnaney wyciąga przypascioki. Darem-
 nnie konfederacyą Dysydentow i pro-
 tekcyą N. Imperatorskiej Smci na-
 rywaczy kto namieszaniem czyli
 oppressyą religii prawujacej w Polsce
 to jawnie się wydaje, ze ten duch
 ktory pluralitatem potowum na
 promowat sejmie bardkij zmi-
 orat do tego celu, ile można
 zmnijony w Ppłtej liczby sela-
 cheskich ubywatelów, wyścagając
 Dysydentow, a nie żeby myślał

o konserwacji religii rzymsko-katolickiej. N. Imperatorowa Sme nie może się zapatrywać bez polityczną na fundamentalnie nadwersionem mitego dla siebie krajem polskiegom zaszew, zaleknym w gwałtownem uderzeniu szostej części obywatelom od ciata Rzytu, które niepomysłom na wlosz powaga konserwacyjom. Wielki unek i atad kal przemika, w dzie, w mitylko ten punkt rozważa Ojczyznę, ale się już od mitylkom go czasu zagrobie nie w sercach obywatelom znajdując się mizgody jurysdykcyjny, które w dzień minimal spubiłnowi grana publicknej. Podczas bezkulwiasfa ktosiem tylko rzady do czasu ustanowione bedac i ten kwoy naj, że pewne prawa sine activitate ustanowija, że się admieniaja, i mowe wprowadzaja, takowy mowis kwoy czaj, ustajac przy elekcyj Panawalkij, wose naturalna konserwacyjom, aby wryatko potew do dawnego wrucito się porradem i dawnym pudastry się formie, aby Rpta ma pierwszych spwirsto fundamen. Tsch;

17.
lewnie nie taki są dxiato pöderus ostat-
niego kextrólewia. Dycty ktorzy
smairnie byty pod konfederacyj
rzędy, wszelkimi o to staraty
są siłami, aby w tej ekstrawerdy-
naryjnej, a prawom fundamental-
nym się sprzeciwiającej jak naj-
dłużiej zostai formis. Prawdziwi
patriotowie nad takowem narze-
kali scismieniem, ale z drugij
strony nad tem się cieszyli, że
przecie tej konfederacyi na uszer-
bek wolności nie narzynano, lecz
poderas sięmu ostatniego nie
mnie, szynę prerarisi byli dxiem
widząc w projektem na tymże
podanym sięmu, że cel przedwzię-
nia konfederacyi do tego się siagał,
aby wzruszyć Pakt fundamentalny
a głoś wolny skrepować wprowa-
dzając pluralitatem w punktach
najistotniejszych niawnie w for-
tuny szlachestki materij swojska
Rzeczy. Warycy ci, a co większa
najczarniejsi w narodziu, ktorzy

na tym nietylko przytomni się mieli
 przewidzieli pewnie, że się o to parła
 w państwie wolnem państwie
 ku krytyce powstania, wolności
 odległości, aniżeli świadkami tar-
 gania na wolności wziętych.
 Szym ^{zgrupowane} ~~konferencyjny~~ do decyzji wielu
 ważnych materys, między któremi
 punkt Dyssydentów uobliwie
 dla influencyi swej ab intra
 et ab extra, dla względu protektorów
 tego interesu, powinieniem być być
 cyraminowary deliberacya; jedynak
 zamiast tego wrythiecy, druch
 panowaniem technicy, taka wryth
 był gorz, że nam któraś z doświadce
 mia in statu, Radzie Dęptaj, w tak
 obolicenosis delikatanij wolli actio-
 tatem swojz kawieci i amkijs
 dozwolli strumienowi, że wryth
 kunsyderacye i wryth w rezolucyjs
 podrywat; utax i unihania jedynaj
 a militema drugich, wryth
 i ten nieporozdek, że Biskupem
 materys Dyssydentów do decyzji
 uddana, który nadny auctoritatem

ciwletem nie mają, którzy konstytu-
 tacyi formowai nie mogą, i któ-
 rzy direkte przeciwną Dyssydentom
 nazwani być mogą, stroną. Niw będzie
 N. Imperatorowa Jmci obzeranie
 tego eksplikowata niebexpiecentua,
 tuzamnie sie A. pta ekspozycje,
 przez krok takowy kupetnie sie
 przepisowi w stanowieniu prawow
 kontrowazy, ale bardziej wystawia
 przed oczy wzglad ten, ktory A. pta
 na agubę przyjazni w potencyi
 do tego sie punktu interesujacych,
 mieć by byta powinna. Tymczasem
 tem nie chce kadniej na siebie powha-
 rywai nemoty, kiedy ta władza,
 ktora Bóg Jej osku powierzył,
 przyjazni tylko i ludzkosci senty-
 menta kieruje. Deklaruje zatem
 N. Imperatorowa Jmci, ze ubolewajac
 nad tem namieszaniem, ktoremu
 A. pta ekspozowana, i majac kompas-
 syę nad misznessiem Dyssydentow
 blize w protekcyę swę ię konfederacyę

prync ktora, się stawali dla dostąpienia
 w swych niepotobywatelów sprawiedli-
 wości; będąc osobliwie Imperatorowa
 Jmć prync obowiązek dostojenstwa
 smego do tego obligowana. Oświadcz-
 dając, że mitylko & wspomnianego
 obowiązkowi, ale jako współpracownik
 ieltha do ubekpienia wulności,
 powojin i rozsiisła obywatelów,
 których satyż narad pragnie, iaku
 go dla siebie nie ma ulu, tylko aby
 mory atkiel rozróżnianych do pu-
 rządznej i powładanej przyprowa-
 dxi' jednoci; nichu by' konsyde-
 rowana, jako potencya tylko ktora
 kada aby tej gwarancya była
 ustanowiona, bo starania tej
 o godności swą, nie przeważają,
 w sercu tej tych powinności,
 które swistobliwym prawom
 powiseitai ludzkosci. W tako-
 wych tedy sentymentach, tak
 ku Ręptij, jako i własnym
 swym powinnościom N. Impera-
 torowa Jmć, Królowi Sier, Auery
 pospolitij i każdemu proponuj

szlachciowi, a żeby & równość & N. Impe-
 ratorową Dmę skruszającą i sercem
 patriotycznym, które każdego czasu
 naród dystinguowała, na żadne nie-
 dbając przeciwności (inne narody
 od stateknessi udrękającej) wolności
 swą, ubezpieczyło, i wydoszkoliło,
 sercisznie rozważycie naczyls stan
 terannijszy ożykany i potrzebę
 umieszenie raki nakawrze tych ka-
 wad wolności, równości et per con-
 sequens skazliwości obywatelskiej,
 niożywery przez zgodę, tak jako się
 między braćmi należy sprawi dławie
 spawoby w pokory odkenniu Dysyden-
 tow. Wystawia przytem N. Impu-
 ratorową Dmę i to całemu naro-
 dowi do uwagi, że najznaczniejsze
 atonki im Statu w oddaleniu się
 rozrozmieniamie w Ppłtj, i tak
 rozrozmienienie przez kamachy ostatnie-
 go Sejmu tem więcej się wzmogło
 że konsekwencye z tego niepromyśle
 jęzili się im wreszcie nie kabiery
 i nadziya się tem nie przustrzygane

który mu i gorowanie swoje, na
 ruinach publicznej chęci stawia wol-
 nosci, będąc pewnym, że każdy naród
 polski, należący na wszystkie te
 punkta mieć będzie baczności. N. Impe-
 ratorowa w niżej wymienionym upewnia-
 nim Statucie, czytając, iż interesowa-
 niy swym pragnieniem, proponując, ja-
 ko skrzepiony spwłob do upudowa-
 nia, sarszcia narodowego, aby sijn-
 cetera ordynaryjny konwokowai
 dla uspokojenia kanonowania sta-
 tus, administrowania każdego
 sprawiedliwosci i wygładzenia ku-
 psednego rozroznienia i nieukonten-
 towania. Traktaty liberum exer-
 citium dla religii wyznania N. Impe-
 ratorowej Smi upewniając się dla
 niej prawem, aby konfederacy Dys-
 dentów w swąją wistą protekcyę,
 dla tego wypetniając toż prawo
 rozkazata aby korpus wojska tego
 które się w Polsce znajduje i które
 dla utrzymania dobrego Anxysto
 porzadku, było wyznaniem dla ka-
 stony Dysydydentów, i dla kabire-
 nia tym nieporzadkom, i dla ka-

bierzenia tym nieporadkiem, ktorym
 by mogli być przez zwiazek swy
 dla konserwacyi swy i czyniony,
 tak Dysydenci, jako im przeciwni
 ekspowowani. N. Imperatorowa Tu
 polega zupełnie na czystych swych
 myslach i intencjach; i za przykres
 i tej sprawiedliwosci, ktora jej od
 kazdego nalezy, i niespodziewanie
 kiedy ktos jej braxnijory byt
 miany na cel jakowy, przez ktory
 by cokolwiek przeciwnego prawu
 i naturze madow polskich autho-
 ryzowata. Kazanie jej xate w tym
 nalezy nabiegac, aby cxi jedna
 na drugy nie nastepowata, i oby-
 watele mislny soba, aby kowi nie
 roztawali. Konfederacya Dysy-
 dentow do takowego spokojnego
 stacowai sie kxdw utorkenia, spodzi-
 waja sie ze wspolobywateluw
 swaich wzglad znajda w racyi uro-
 dzenia, na ktorej sie ludwoci wzajemnie
 funduje, gdyby raz z drugi pokojowi i po-
 wolowaci wykroczyta, i iutylke przez

To traktaty protokoly N: Imperatoro-
 rowy Dmo, tak i te same sity poro-
 cinko my ^{byłyby} obrócić, które jako
 dla Chywatelów ucisnionych i dla
 stanów krajów tych, którzy N: Impu-
 ratorowa Dmo w swojej zachowuje
 przychylności, naratkunk do dęty-
 nowane. Takowa jednak mordercyca
 powinna być według własnego celu
 swojej sądowni, bo nie pochodzący był
 w oddalenia się N: Imperatorowy
 Dmo od wszelkich kroków gwałtownych,
 które oddaleniem serce jej napę-
 mione, i którego chyba w ostatniej
 kapromi potrzebie. Lubo przytem
 N: Imperatorowa Dmo partykularne
 starania swoje dla tych dętynisi, któ-
 rych traktaty pod jej uddaję protokoly,
 jednakie i od innych w nansolnie, które
 dętynia całego rycerz, która i od nich są
 spodkiewa, że sentymentów zgody i ludzko-
 ści chwyć się będą rasyli i przez swe
 aggresyie N: Imperatorowey Dmo do tego
 od czego dalekie serce jej nie przywiodę.
 Galwa ten punkt N: Imperatorowey Dmo
 jako najdostateczniejszy i uswiadera się
 że żeby kółnie i mianawicie ku

Konfederacyi, Dyssydenckiej i ku po-
 situm Tatarskim dla niej przyjmio-
 nym, wazyt sie na dobra Dyssyden-
 ckie, czyli ulg osoby, Tatarskiej,
 takowego miedziem bzdrie ka czeleka, sto-
 ry w opyrcznie ogien wojenny ra-
 pala; xted tez wozystko jej tym
 obowiazane urdynansem, reby nie
 tylko wozelkim spruce sie gwattoni,
 ale przytem kazdego scigac aggres-
 sora przymuszajac go do sowyty
 wozelkim krzywd i sakob przyjmio-
 nych nagrody. Spodziewa sie
 N. Imperatorowa Jm^{ce} re roxxs-
 dna moderacya N. Krola Jm^{ce} Polsku-
 go i znacniejszych w narodnie
 rzady kierujacych osob, wojnie wew-
 nstroznej dla Aktpiej, tak szkodliwej
 wozelkomi habieque bzdre, sitami
 zalecajac pokoj i dysponujac ksepi
 jedna do tego, aby x druga w ma-
 teryach, ktore sie roznia, traktto-
 wata, materye te xawisty na
 prawie publicznem, ktore rownie
 staty sie prawem misdny Aktpiej
 i potencjami wzajemnie x ony traktujami.

Prawo to jest niemal emiszerone przez
 konstytucyę od jedni tylko części Sta-
 tus uformowane, o których aby przez
 negocyacyę traktowano dopominata
 się i dopominata się N. Imperatorowa
 Jm^{ci} dla ubexpiarenia tandem
 Dysydentów przez liberum exercitium
 religionis przez liberum exercitium
 religionis od niestannych perse-
 kucy i przez utorem dxiatm tego,
 który Jm^{ci} tak in Administratione
 Status, jako i w przytkach nabrał
 P^{ro}pl^{it}ij. W takowem prouidencie
 nie się nie znajduje, aby religia
 Prymsko-Katolicka proursai mia-
 To. Przywrócenie Dysydentów do
 urzędów jest in Statusi rursus re-
 putatio cywilna i religii się nie ty-
 kająca. Jaxiliby się ras obawiano
 aby przez to nabyta authoritatem,
 Jstora prawem przepisana i się umij-
 szata się czy lixa, czy authoritas
 katolików, to doświadczenie i prze-
 stych xaciagnione exasów takowę
 uspokoić powinnu bożani. Wszakże
 nowočas kudy lixnijsremi ma

nad katolików byli; kiedy równie
 do administracyi należeli ajentym,
 zamiast ustąpienia katolików, oni
 sami owzem ustąpili, kromiejszymi
 i że wszelkich praw swoich obnaxeni
 zostali. Sposób ten który N. Impera-
 torowa Sme podaje jest najgudnie-
 szy, tak i jej godności, jako i in-
 teresem ^{nam} Ręptej. Spodziewa się za-
 tem że go każdy dobry patriota
 akceptować będzie. Lecz żeby go w os-
 wiadomieniu bożym nie tamowała
 deklaruje N. Imperatorowa Sme,
 że prócz tego jej nie tylko na sa-
 mych szęga się dysydentów, ale
 że się i każdy Polak, który się do
 zdania N. Imperatorowej Sme przy-
 łączy, zapewnił, że nastony być mo-
 że pewien. Spowodem tego narząd
 Polaki adzwac ni more bez naru-
 szenia uprosi N. Imperatorowej Sme,
 która w niej nakładac powiniem, iż że
^{pariasz}
~~wszystko~~ umyślnie swoje w tej akcyi
 wystawi na przykład tym, którzy
 miłai ajentym swaja byda sądzę
 powinności. Tęgo sąda N. Impera-
 torowa Sme, aby Ręptę wrócić

życzyć sobie, tyłko aby zachowanie niepokojące
 w tym samym momencie w Warszawie
 się być nie miało, niebezpieczne; uswiadomci
 się dajes, w gdyby mimo tej starania, mi-
 mo najmniejszego do pacyfikacyi krajów
 skania narodów, dwóch pryncypow, dwóch
 miagody miał Rzecz w miszacyon
 i wojnę uwikłoc' domową, gdyby w istota
 tej do domowej przynależności się zapra-
 wiona wojna, groziła Rzecz i tak
 ustrata, tedy A. Imperatorowa Sene-
 catusi gwarantuje kraj i do żadnego
 ab extra naktuni się nie da uwarowania
 pokujni, chyba z kandydacyi integritatis
Rzecz w najemnie i do tego worytku
 zaxymary starania, ażeby i ab intro-
 tatkome dła kardego obywatela xjidnac
 sroczosci, jakome wolnennu i żadnej de-
 pendencyi niepodlegajacemu stany stano-
 wi - Dat. w Warszawie 16 Mar. 1767 A.
 Cyprianas ksiazki Papien. —

Deklaracya.

Kieia Kieprina, Posta Ekstra-
ordynaryjnego Imperato-
rowej całej Rossyi Stanom
Stanom skonfederowanymi
podana po wisciu Senato-
row i Postow w Warszawie
d: 14 Octobra 1767 A^o

Wojsko N. Imperatorowej ^{Imca}
Pani mojej przyjacielkiej i ^{sprzymierzonej} konfo-
derowanej ^{Prapctij}, wisto w arest
Kieia Biskupa Krakowskiego (Pot-
tyka) Biskupa (Katuskiego) Kijow-
skiego, Altmiana Polnego (Przewu-
skiego) i Stanosty Dolinskiego sy-
na Jezu- ra to ie w swoich czyn-
nosciach przypomnieli o godnosci
N. Imperatorowej ^{Imca} Kieia, exortac-
yjtelnowi Jezu kamystow zbawien-
nych, nieinteresowanych i prawdzi-
wie przyjacielskich dla ^{Imca} Prapctij.
Niniejsz podpisany daje o tem wie-
dxiu Pres. Konfederacyi Generalnej
i ^{Prapctij} ^{Prapctij} Korony Polskiej: N^o

listwa Lit. będącej pod protekcją N. Im-
 peratorowej Smes. i upewnieniem
 istotnym i solennym kontynuacji
 tej wysokiej protekcji jako też pomocy
 i wsparcia tej wysokiej protekcji jako
 też pomocy i wsparcia N. Imperatorowej
 dla Konfederacji generalnej; Którą
 ubezpieczenia praw i wolności polskiej
 i nabierania wszelkim bezprawiom,
 które się w formie rządu Polskiego
 znajdują, a prawom kardynałom
 kraju są przeciwne. N. Imperatoro-
 wa Smes. nie ma żadną miarą, jako
 szerzenie Raptij, i nie pretencje
 dodawać jej swoich posiadłości do tego
 celu, bez żadnego interesu i nadgrady,
 inoży ktąd nie szukają korzyści
 jako bezpieczeństwa, uszczelnienia
 i wolności racnego rządu Polskiego
 jako to jest jasnie wyrażone w dekla-
 racjach Imperatorowej Smes. które
 gwarantują possessorye aktualne jako
 i prawa jej, formy Rządu i preroga-
 tywy kardego. —

Kopia listu

Meia Republika Polska Rossyjskiego do JW. Brzostowskiego Marszałka Konfederacyi Lit., d. 3 Lipca 1767r.

Dla potworzenia JW. Włocławskiemu w jakieg
mam pieczy, ażeby Konfederacya gne
W. Ms. Lit., ktorej JW. Pan jest Marszałkiem
była powołana i wszelką dla siebie
znajdowatą dystynkcyę należącą
wielowładnemu i ogromnemu, ktore
miewato protekcyi N. Imperatorowej,
Pani mojej, mam honor okazać
JW. Panu, iż odebrałem list Jego
pod datą 30 czerwca i doświadczyłem
w nim, w jak wielki Trybunał
Wileński wpadł rozpamiętanie
rugując i parując sobie Deputatów,
ktory podpisali Konfederacyę
świadczając JW. Panu, że jeżeli
we dwa dni po odebraniu
listu niniejszym nie wyśle
Trybunał solemnij Delegacyi do
Konfederowanych Stanów
przepraszając potornie
za rugowanie na które
się odważył i napraszając
i wiąc, przyzwyczajając
weryfikacji Sejmowi

Deputatów, którzy podpisali Konfederacyę, ażeby posiadli swoje dawne miejsca w Trybunale, i tamże bez najmniejszej przeszkody funkcye swoje sprawowali, jeżeli mówis do tej delegacyi, nie przyjdzie mi dowiedz dniaż po adbranym tym liście, mozesz JW. Pannę natychmiast przy razymajacym się dniu tuncim skasować Trybunał dekretem Konfederacyi swojej, tudzież odpać mi mac i dady salare, a potem zaprowadzić do sądu Konfederackiego, tak wszytkich tych, którzy go składali, jako niemniej samego Marszałka, to jest tych, którzy byli przytomni na seccy, gdzie to ustanowienie Konfederacyi podpisano. —

Pisz, także dnia dzisiejszego do JW. Generała Numerca, ażeby się z JW. Panem umówił w tem co się tuż wypetnia mia co do litery wspomnianego dekretu Konfederacyi, jeżeli by jakim sposobem wymagal tego po JW. Panu Trybunał uporem swoim, jako się wyżej wyraża przy tem maam honor byc etc etc —

Kopia listu

Kopia Repniska Posta Rossyjskiego
do Gł. Brzostowskiego Marsz. Konf.
Generalnej Księstwa Litewskiego.

Dowiedziałem się, że Ekonomia Wileńska,
która należy do Urzędu Wojewódzkiego,
jako ten dziedziczny dom Gł. Ogrodnika
terazniejszego Wojewody Wileńskiego są
mu udjęte przez dekret, który konfe-
deracja wydała miata, czymkolwiek
te relacje, które do mnie doszły, lubo
im wierzyć nie mogę, widzę bardzo
wielką niesprawiedliwość w odwołaniu
dobra należących do Urzędu Wojewódzkiego,
bo Nigdy Radziwiłł nie jest teraz miesi-
szożem, także, że przeciwko wszelkim
byłoby stanowści, areszt stał na
dom dziedziczny Gł. Wojewody Wileńskie-
go i przerywał przez to samo fabrykę
tam rozporządzą. Nikomu to bowiem po-
żytku nie przyniesie, a posiadaczowi
wielką i prawdziwą przyniesie szkody.
Jeżeli te gwałtowności nie są po kry-
mione, proszę mi donieść, abym te
fakty mogło narodzić powiesić; gdyby
kto był po krymione, uproszę i ko-
niecznie wymagam, aby także Gł. Woj-
woda Wileński był przypuszczony do
patacu Stępczyńskiego, tak jako ten
do Ekonomii, która należy do Urzędu

Jego, i koniecznie tego potrzeba, aby & pata-
 on nawet Radni wittłowskiego, wszytkie
 Jego miłe i chwipane, które się tam
 znajdowały, Jemu były uddane, prawn,
 pierwszym, prosta, czechinam wiadomości
 o scież tej wszytkiego egzekucyi, co
 się w tym liście wyraża. - Upraszam
 także, aby ludźmi S.W. Wójwody Wileńskiego
 do Administracyi pałacow Stuckynskiego
 i Ekonomii Wileńskiej przyswóceniem byli
 i aby uddali miłe i chwipane nalerica
 do niego, znajdujące się w pałacach
 Radni wittłowskich. Proszem S.W. Wój-
 wody Wileńskiego, aby na tym jemu
 menci rozkazy do swoich ludźi potra-
 do tego przewydzawiał: upraszam, aby
 me wszytkim uspokojeni byli, i aby
 jakkolwiekby sprasubem kto się & niemi
 mi ubchodawał. Garstka ludźi, która
 jest w Wilnie, nalerica do Wójwody
 dla utrzymania Jego jurysdykcyi,
 nie powinna być od swego wyznaczenia
 oddalona, owszem powinna być w
 spokojna, i jako dawniej do Wójwody
 nalerica, a kwassera kródy konfeder-
 racyi przysięga - ekz ekz -

Kopia listu

Meia Reprina do JW. Hiltkema
Marszałka Głównego Trybu-
natu N. K. Lit., repliku-
jącego na list przez Postów
od tegoż Trybunatu delegowanych

Odebratem list od JW. Pana i nadumia-
tem się nad jego prośbę, to sobie ka-
cel nakładając, aby Generalna N. K. Lit.,
Konfederacja nie wpadła w Trybunałki,
jego jurysdykcyę. Albowi to jest tajem-
nym JW. Panu, że Konfederacja składa się
ze Stanów całego Królestwa, że jej sądy są
najwyższe i jedynowładne, i że w jej
jest mocy, aby się onaj podobają, i nakazać
Trybunałowi i wszelkim jurysdykcyom,
aby się żadnych spraw nie tykały. A że
tego nie czyni, powołki to raczej i wal-
nej skonfederowanych ^{Stanów} Skowmsci, ani-
żeli x jawnego jej władzy ugraniczenia,
ktorego sobie ani nakładaj, ani się znać
do tego nie chcą, bżwie to skutkiem
i niustannem przewiadzeniem,
podobnie w Stanach skonfederowanych
powołaniu i uniaarkowaniu, iż ni-
kogo nie będą przymuszaty do tego
klawiennego kwiartku, i w miarę
uspokojeniem tych wszystkich kwater-
nia, którzy się rewa, samą do konfede-
racji pisai nie chcą. —

Ten mówiący prawdę, każdy prawdziwy
 obywatel i prawdziwy syn ojczyzny
 powiniemby się Tęczy do tego zwiasku
 nie inny sobie koniec nakładającego
 tylko aby prawa powprawiane i zachowa-
 ne były, aby pewny kształt publicznych
 rządów był ustanowiony, i aby się każdy
 przy narodowych wolnościach i praw-
 gatywach utrzymał. Gdyby jednak kto
 obrat się tak smiał, ażeby chciał
 szkodzić albo się sprzeciwić, czy to w-
 myślnie, czy to publicznie tej konfede-
 racji, albo też nie uznawać jej naj-
 wyższego dostojenstwa i władzy, każdy
 takowy miałby się od niej powrytanym
 na niemieckiego ^{nie} Pospolitego
 albo na nieprzyjaciela ojczyzny, według
 miary innych zamysłów i ich usyn-
 ków. —

Nopida listu

Repsnina do praxerickonego Hlitzena.

Dowiedziawem sie z roznymi poglądami
bardzo dowodnymi, ze spowab, ktorym
sie JW Pan spradzisz nie ma miary,
w peniarzowaniu, i ze ktos wglownego
Sgdu Marszalkiem nie mowiacz tego
co jest generalna konfederacja i w jej
kazdy roznem. Takowe postępowanie
nie moze nie miedzy, tylko bardzo
prytko JW Panu sciagnęci skutki, po-
niwaz prax to atawiraja sie wrata
do potargania publiczny tego kraju
spokojności, miedzy o przyrzeczeniu
generalnie skonfederowanych Stanow,
aby w tym razie, kiedy JW Pan w swych
kapsdacki nie upamietasz sie, adjeta bytu
mow Trybunatuwi, dla nabiezienia stad
następnacych niesposobliwym między
obywatelami roztrohem. Chęć tedy
JW Pan pomysleć i kwazi co czynisz,
Ja z powinnosci sercedu mego, widzę
sie by obawiazanym do takowego, jak
to prax very JW Pana stawis wyzre-
nia, nępniając go, sa N. Imperatoru-
wa Smę, jako serera i kryzliwa Rzęplij
aliantu, roznem etoi o dobro jej, jako
i spokojności, z tych miar rasy nępoko-
wtadną smęz protekcyą kaszycie Stany
skonfederowane, upatrując ich z jedny

strony dobrych i sprawdziwszy bjezy xny
 blyn watelew, a z drugiej precyzyne dobru
 podpolitemu i krajem uspokojeniemu a bwi
 bi JW Pana postępi. Nie mogę się więc
 wstrzymać od ponowienia prostruj
 mwieh, aby JW Pan chciał być ostrożny
 samym w gadaniach i wymowach swoich
 i nigdy to przyjmować, jak nieuczestnie
 u terannijerach Jego cymwici mogę być
 mknazi skutki. Dostły ręk mwieh z
 stademim JP. Generatu Anversa, dwa
 listy JW Pana, do JW. Pawina i Grafa
 Ortuwa adresowane, którym jest wresz
 Krola Jmei, aby usadził, jeżeli się rya
 dxaja i przyzwyczajenia, iis one JW Pan
 pisat. Bez narozenia pierzesz udatam
 10, i w mojej bzdrie Krolowskiej udatam
 je do kamieroniego Krola, a JW Pan pro
 te rozporządzenia, które w tej mierze
 ud tronu Krolowskiego wyjdą, powznowe,
 jeżeli w tym dobru lub nie postępi
 wraak powznowe, jak to niewiesznie i mi
 wiyte w pory u mojej udekwy eb eb. —

Lettre

du Veld-Marechal Comte
de Romannow au Comte
Potocki Grand Maître de
l'Artillerie de la Couronne
et Commandant de la
Division Polonoise en Ukraine.

Depuis que la Porte Ottomane a
renoué la Paix avec la Russie,
il est incontestable Monsieur que
l'Armée de S. M. Imperiale a assu-
ré les possessions de la République
le long du Dnieper, contre la
licence effrénée et les violences
accoutumées de Turcs et de Tartars.
Instruit des ~~sentimens~~ sentimens de mal
souveraine, et suivant ma propre
façon de penser, j'ai employé
depuis cette époque, toutes les
peines imaginable, pour veiller
à la sûreté des frontières de la Ré-
publique et pour maintenir le
bon ordre parmi les Troupes.

qui passaient sur le territoire de la
 République, ou y faisaient du séjour.
 J'en appelle au propre témoignage
 de Votre Excellence. Elle est le mieux
 en état de juger, jusqu'ou j'ai
 effectivement atteint le but. En effet
 vous étiez assez proche, pour obser-
 ver les mesures, que je prenais,
 et pour ~~porter~~ ^{porter} un jugement fonde
 tant de l'équité que de la droi-
 ture de mes procédés. Plus il est
 généralement connu, que je n'ai
 rejeté aucuns griefs, qui me sont
 parvenus, ni ne les ai laissés im-
 punis; plus il est certain, que
 le séjour de nos Troupes met en
 circulation des sommes immenses
 qui enrichissent les provinces méri-
 dionales de la République; d'autant
 plus dois je être surpris d'apprendre
 que de petits inconveniens qui
 peut-être auraient été inevitables
 malgré la plus grande prévoyance
 aient été exposés à Diète comme
 des griefs formels du pays.

Au lieu d'examiner ces rapports suivant les règles d'une justice impartiale, au lieu de mettre les dommages d'un côté de la balance, et de l'autre les avantages prépondérans, dont je vient de parler, l'envie a réussi par des représentations fausses et injurieuses, à donner même aux arrangements faits par les commissaires de la République pour l'appropriation de l'armée l'apparence la plus odieuse de violences arbitraires.

Pendant malgré tout cela, je n'avais attendu rien au monde moins que l'exposition de l'ordre, que Votre Excellence a reçu de la part de la Commission de Guerre, nouvellement établi à Varsovie et qu'il lui a plu de me communiquer. Si l'on demande sur le chemin de Sibovie, depuis les frontières de la Vallachie jusqu'à celles de la Russie. Sans m'arrêter à la source d'où cet ordre peut être parti, je me contenterai de faire voir avec la franchise d'un homme, qui a blanchi sous les armes, la remarque

que suivant les principes connus du droit
 de la nature, et des gens, la sus-dite
 résolution de la Commission de guerre
 ne saurait s'accorder convenablement
 avec l'amitié, qui a subsisté jusqu'à
 présent entre la Russie et la Pologne.
 J'ai encore de la peine à croire, que
 la République veuille y renoncer. En
 attendant, cet ordre est trop important
 pour des considérations ultérieures.
 Je l'ai envoyé sans perte de temps à
 S. M. Impériatrice, et je m'assure que
 cette souveraine, aussi sage que ma-
 gnanime, me prescriera dans peu
 une réponse non moins convenable
 à la dignité qu'aux sentiments qu'elle
 a montrés jusqu'à la République.
 Je que j'y répondrai et dois y répondre
 provisoirement, la nature de la chose
 le fait voir d'elle même. Il doit
 paraître étrange à tout le monde
 autant qu'à moi, qu'une commis-
 sion composée de membres éclairés
 ait pu résoudre de me mettre
 à l'épreuve d'une façon aussi
 singulière qu'injurieuse. Une expé-
 rience de longues années, ainsi que
 les relations, où je me suis trouvé

importantes de ce siècle, ne peuvent
 pas laisser de soupçon de ma part,
 comme si je fusse capable de me
 laisser entraîner de bon gré à
 une marche, qui seroit le plus
 honteusement contraire aux pre-
 miers principes de l'art militaire,
 ainsi qu'à mon devoir et à l'honneur
 de l'armée qui m'a été confiée. Pré-
 paré à tous les événemens je ne
 souhaite pourtant rien avec tant
 d'ardeur que ceci, que la République,
 à qui n'est pas inconnu, avec combien
 de rigueur je suis accoutumé à
 restreindre mes demandes à ce qui
 est absolument indispensable
 puisse ne trouver jamais sans mes
 mesures le moindre sujet, pour rompre
 la bonne intelligence, que les deux
 pays ont tant de sujet d'entretenir
 réciproquement aujourd'hui. — J'ai
 l'honneur d'être etc etc. à Gassy
 le 3 février 1789. —

List

Imperatorowej Katarzyny II
do Hetmanowej Branickiej

Grafiowa Aleksandra Wasiliewna. Gdy
przechonana jestem, iż list Wspan. Pi
na dzień urodzenia mego powinnowo
nie i szczeris miłości, przywiązania
tak do mojej osoby, jako też do Ojczyzny
w której się urodziła i wychowała, prze
dzą, przyjmuję one i tem miłościem
ukontentowaniem, im bardziej pragnę
że Wspan. chci mieszkała w Polsce, nie
odmieniał jednak swego sposobu myślenia.
Bynajmniej mnie nie zadziwił, że star
szy synek Wspan. pamięta jeszcze jak
był ze mną, w Kijowie, i jak mimo
mojej podróży towarzyszył. Powiada
on w Wspan, że mocno się cieszył i podziw
jego w rozmawianych sprawach. Pragnie
Ojczyznę jego, poturbni są ludzie ze
wzrostem rozsądkiem, gdyż ci którzy
dłuszą krajowi swemu i gubią gotują, po
dobni są do onego stowika, o którym
mówią, iż i sam kniżem i szyma stoi
głusnie swe piemia i nie kwara na Tępy
naczejony na niego wśród kwiatów i otrzy
ta nawet kwiatami, w którą niekierow
cznie wpada narodził. Piękn Wspan
szczerze upragnę - Katarzynę II.

117

List

Imperatorowej Ros. Katarzynie II
do K. Siera de Ligne Gen. Cesarskiego
dnia 20 Listopada 1790. -

Nie obawiaj się M. A. Pan axilaym sobie po-
stąpił miata & jego listem, tak jak & me-
ni sąsiadami. Wiadomości od Wzmlancu
przynioszą mi ukontentowanie, wiado-
musci od sąsiadów moich, wszystko są, bła-
potw dla mnie przychodzą. Faktów i inte-
ressa te porównam głębokim nastawie-
niewem mojej rady, & którą ja się kawowa
ogadkam, utwierdas kiedy się ona ogada
że ona: przeciwnie od przyszłości na list
Wzmlancu jest dla mnie moim na-
stawnieniem. Faktory & Pekinu dowo-
dzą, iż sąsiad mój fchinayk & mate-
ni ochkami, & mietychaną doładno-
ścią wypetnia mielioxone kwyczeje,
którym podlegai musz. Po się rus
sąsiadów moich fbersu tycał, ci regu-
larom co miesiąc nawracem Tamia
sobie barki. Dobrze W. Pan porównywa
kry pótrownych muru nadrych, która
za powstaniem saturday, jedna drugą
uderza i kruszy - Palacy obce walw-
ści swojej ostatnie wycozongi pótrowni, w-
ginają swe barki pod arbitralnym
disputyngiem swojskowym, a to tem
oktornis, że od kaxdego & nich kawieto
brzozow piemiadre, które im na to dają
przyjaci lub adzwucii - Selim i jego dy-

Deklaracya czepli Uniwersat

Michał Kochowski Generał em
Chef wojsk rossyjskich.

Juzymieny wiadomo wszem wobec i każdemu
& osobna, komu o tem wiadzi nalezy.
Odebrawszy rozkaz od N. Imp. Sm. Pa-
ni naszy Najm. Tascarszy, abyśmy z woj-
skiem naszym wkraczonym
w kraj Rzeczy Polskiej wstapili, ku
pomocy i obronie jej obywatelow nie-
sprawiedliwie uciesionych, i rade-
mionym swym, wolności przywrócić,
zwatłownością nieprawością konsty-
tucyjną wprowadzoną 3^{go} Maja 1791,
spisześmy się dla uspokojenia w sercach
dobrych myslących i niewinnych wulki-
go stanu obywatelow, uścislić tu im
powrochne, w Warszawie wydany Dekla-
racyą, objaśniającą przychylny istatny,
ktore publiczny jej do kalownego kroku.
Należy mądry, dobry i bixstronny Polak,
ma z tego przynajmniej korzyści, dobroczynności
kamilianis jej w zgodzie dawnej swy przy-
jaciółki i Abantki Rzeczy Polskiej, ktore
juz raz niedawno w kwitnym stanie
wolności i niepodległości tonata, a tonar
ku istatniemu jej roku aktualny niewoli
podległa została. A zatem mamy nadzie-
ję, że myśli nasze w te strony i kraje,

albowiem to są dzieje, nie w drugim jakim
 widoku, jak tylko aby podać pomoc i wsparcie
 danym wierzyli synom ujętym skonfide-
 rowanym dla krucenia i niej paroma na
 nią nateronę, i przywrócenia porządnych
 jej praw i prerogatyw. Uprzedkając tem
 obywateliom wszytkim nie dobre rozumie-
 nie, któreby mogło z czasem wyzniesić
 nieprzyjemne skutki, wzywamy wszech
 ich kumpatryotów, szlachty, do tego
 obawiernego nękania, aby wnet do nas
 przystąpili dla uskutecznienia wopisów
 brye iek przedsiwzięcia, nęwierając
 następach takowych o naszem i cęnym
 naszej obronie, jak też i drugich spry-
 jących wążkom naszym, i wstępujących
 spękanim przy swych mieszkanach,
 w tem, że każdy z nich wustanie przy
 swej wolności, majątku i sprawunkach
 bezpieczeń, a bez męsu. Kwestionując
 też i ustronnie rady w każdym miejscu
 gdzie wosytkie wążko wstąpi będą od niego
 nietybanem i mienarstwowem karkoma-
 somi. Wąjemną karkosi karku w najwęż-
 szym stopniu obserwowany, a obrona
 od wszelkich karków i spustaczenia wy-
 świadczony. A temi nas, którzy nie wstępa-
 jąc nas to nasze karkowanie, będą i w spry-
 cinali wspaniałym intencyon. A. Imp: Dno
 Amierzący do zbawienia ich wstępnym
 ujętym ma być wstępnym, jako
 z nieprzyjaciółmi Amierzymi karku

go, bez najmniejszego kmitowania się.
Dane na podpisem naszym i z wyświade-
niem pierwej herbowym naszym w kwate-
rze generalnej przy Garsu - d. 18. Maja
1792 r. - Michał Kościuszko -

Deklaracya.

Imperatorowej Pruskiej
d: 18 Maja w Warszawie podana.

Wolności i niepodległości N. Królestwa Polskiego
wzbudziła w nasze serce wiarę i nadzieję, że
dlań pilną o N. Trójkimosi. N. Imperato
rowa Jmci. całej Prusi, która Tę, czyta, do
tego jeszcze aktualnie i formalnie a N. Prus
kowi, tem szczególniej jeszcze, znata
być obowiązany mieć pilnie bacznie
na nieustannie zachowaniu tych dwóch
drogich własności, które stądają, ich
polityczną, istotą. —

Ta to stateczna i wspomniana o to Trójk
liwosi N. Imperatorowej, powołując
równie z miłością porządku i sprawi
dliności, jako ten z jej dobroci, chęci i
chęcia dla tego narodu, którego jedyną
swą pierwiastkową przetrwać i
i tych innych naturalnych kwiatach
z narodem, któremu państwo, czynią go
miłym w jej sercach, niewygodna
pewne była ambicji i duchowi państwa
nia tych, którzy miłobieni z tej
władzy, która, prawa krajowe im
sankali jej rozszerzenia w
tychże praw krajowych. W tym
nie nie sankali z jedną stroną,
mogli N. Imperatorowej chęci
czynnego bacznie na całości
głównego naszego narodu
czyny w sercu i dobroci
jej sankarów, wystawiając i

i darunkach w tem znaczeniu, ktore mowia
 przeswiadczeniu tego jej intencjom. I w tym
 celu potrafili; adradnie akt, pomir skonen
 Rosyja gwarantuje prawa i kandydu-
 cyje prawne tego Narodu wystawic i wy-
 stawnic, jako cięzce i obelżywe jarano,
 kiedy najpóźniejse Państwo, a misdroj
 imieni Imperyumu Niemickie nie tylko
 nie udradzaly podobnych gwarancyj, ale
 i nich se, i sity, staraly się i in przyjmowa-
 ty jako fundament najmocniejszy ich wła-
 snosci, i ich niepodleglosci. Przechowywa
 wszakże o tem dowodniej niz wosyethie
 argumenta, swire i darunka, ile takowa
 gwarancya mow by skutecznaj, i potrabna,
 i se bez niej ^{nie} Rządu mlytary pod ciwasami
 domowych swych nieprzyjaciel, nie miata-
 by ku swojemu odzwignieniu się do rzedania
 się N. Imperatorskiej innych tytatow,
 jak tylko sama jej przyjaciel i sama jej
 wepaniatwie. —

Oznaczeni jednaki, i se im rzedato tylu
 omamienianis i rozkiewanenis jakonywe-
 mi maksymami utudzie jako cressi na-
 rodu, si, ktory samyjalubi ud dawna pod-
 licie i kniszenie jego sadawionym wolos-
 sci, nie eschali tylko pomyslnego momen-
 tu do wykonalnia swych okropnych
 kamysow, jakby rozkminili go knahci
 w czasie dawnej wojny, ktoremi Rosyja
 byla naradem napastowanaj, w tym tedy
 samym czasie sejm się ogromadil w Warszawie,

Instrukcyje wszystkie Wajewodkowi dawać
 swoim listom, chociaż go mieć wolnym
 i ordynaryjnym, ażeby przesunął się
 w konfederacki biskupski prokurator
 aniżby ani prokurator. Aż konfede-
 racya gdy została ogłaszaną, zawisła
 w sobie prace i projekta ktorymi się
 miał być zatrudniać, przynajmniej
 być miały: utrzymywanie radu wolnego
 republikańskiego, utrzymywanie magistratu
 tego w ich wydobyciu i barbach i w
 utrzymaniu w stosunku do obywateli —
 Niekoniecznie sam Narod Polski sięga, jak
 daleko Sejm oddalił się od tych obiektów
 które podał samofamim publicznemu
 przez działania państwa diametralnie
 przeciwnie pierwszym.

Nie wchodzi tu w wyszej ulniane
 wszystkie nieprawości i wszystkie ma-
 wężenie praw i statusu Rzeczy, które
 ten Sejm konfederacki, a samiej partya
 w nim panująca sobie powołała, dostaje
 jest powiedzić że przynajmniej w
 „Amisprawicy” i wszelkim w siebie wzię-
 cia władze, których postawienie w jednym
 celu nie zgodza się nigdy z prawidłami
 republikańskimi, gdyż z praktyki naj-
 skutoczniejszą w tym kierunku jest, że
 przedtem przeciag i rozpisz brzośce wzięj
 do postawiania raku, ktoręs przystawo

w dniach Walkich mienata, a nako-
 nic oboronowat uszytkiu swojich smutac
 zaniary obaleniem ar' do fundamentu
 w dniu jednym 13 Maja 1791r oadego
 zmachu Rzadu przed klasym Raptas
 w pomyslności bylo wiekow trwata,
 a na jego kawaliskach powstata mo-
 narchia, ktora w smyech swyech pra-
 wach, przez ktore starano sie ja, wily
 ograniczy, nie probaruj ^{tylko} jednych drugich
 pryncipiow, ni stosownosci a dawne-
 mi i ich niedostatecznoscie ze wzrocz
 omiar kuzpetny, nie wystawia nawet Pala-
 kowu pryncypu wyabraniem tej wolowosci
 i tych prerogatyw, o ktore oni zawer
 najtraskliwie byli. Stron polski i elekcyj-
 nego w skiedziary pryncipiow, i to pra-
 wu, ktore madzrosi ich pruradkow atakowata
 i ktore sabrania sa kycia krowa, natraf-
 aboi o obroniu jego nastepcy, bylo so-
 wnie kuchwale krowione jak uszytkiu
 inne, ktore zapewniaty trwatosci ni-
 nastajacy Rstij. Sprawy, ktorych wyko-
 do deputowania tylu narucen charakteryzo-
 waty ich gwaltownoscia. Dniow rewolucy-
 zarach i Taba Sijmowa napelnione by-
 ty pryncipiowem krowawy, sprowadano
 do niej lud wiebojony, wytkuwano rarse-
 natu armaty. Regiment artylerys i gwar-
 dyje Litowskie krowamadano do wsparcia
 krowopatwa, napalerywosci jego probudowu
 pryncipowu uwobran, ktorych sie lshano

wprawy, widel' pustam' ktory trwalo
 w patryotycznych swych sentymentach, gro-
 zimo utrata sycia. Inchorowaki, puzet ka-
 listki wotgajac sie o pokucie do Tronnu, aby
 przyrzecznia' królowi swistoi' tego przyje-
 ktore wykonat na patta kanwenta na-
 ten wazet i swisty i nie mogacy byi wozur-
 sanyne, ktory go atawit o Marudem byi
 mimitasirnie wogumi t'worony w wogundz
 swego nicharonygo charakteru reprezentanta
 narodu i w sgorzeniem kandygo Polaku
 ktory jenne reputnie nie utraic, nemiesi
 swego honoru i swojis wotnawci, i kta ko
 rewolucy, tymu spowobem ndxiatany,
 staraja' sie jz' konsensy ndai' wazidz
 i chze wotny i zgdnie o Nawodem.
 Ale niedozyci' im byto na tylnu niewystar-
 ktsbach, ktore swij nicaruzeliny przy-
 miali Ojczyznie. Starali sie jenne uci-
 o to, aby na mię i rewolucje sprowadzic
 wprowadzajac jz' w ratargi, a nawet w o-
 ta wojny o Bosty, dawna swę Aliantki
 i najlepsza i najszatanijera' przyjacielki
 Oplyj i Narodu Polshier. Samu bylko
 wielkomocno' Imperatorowij, a nadaw-
 ho to, ta sprawidliwaci' i dachonawci
 jz' swiatla, ktorem wozennai' umie iakto
 eye intrygi, ud' intencys generalnych, na-
 gta wotorymai' ta wotatutawosci, do k-
 mych wotawicamie p'ubudrang' byta.
 Wytmarzenie rebram' exymwaci' udhoy
 jannu

prawdy tego wniesienia.

Przy deklaracji wojny, która została obo-
 wiedzona przez wyprawienie się przez
 Wielki Imperatorowi wódz Moskiewski
 i strona Papieża, w czasie między sejmowymi
 ugodami ich i przechodnie wojak Rosyjski
 przez królestwo Polackie i proprowidze
 w publicknych sądach tych wojak
 wojewodzkach komisarzy, i które między
 innymi utwierdził się w zgłębieniu politycy i przy-
 sposobieniu żywności i furaków. Stado
 się urodzono i utwierdzenie przyjacielstwa
 a dobrej strony obydwu, mimo burz-
 cy się nieprzyjawnosci, która już prawni-
 gai powinna być. Ale jak tylko się
 się uformował, jak tylko projekt,
 katastrofizm Papieża, ukształtował się jasny
 ukazywał wszystkie ustawa wniesienia się
 nad zachowaniem smę, wewnątrz kraj
 i zewnętrzny sposobności przewidywał,
 tak karar sądził nie tylko następnym
 należał, aby wojaka Rosyjskiego niemy-
 łajacze nawet małej liczby tych, które
 uformowanych pilnować magarynow,
 natychmiast a granic polackich ustąpił,
 ale wniesiono nadto wszystkie sposoby
 przeszkad do uformowania się wojak
 potrzebnych żywności nie potrzebował
 katastrofizm nowych magarynow, i należa-
 ło o to, aby dawne promissione były
 na granicy Papieża, i tego powodu ko-
 misarza Starbowa oswiadczył,

sprzymierzając się w wielkiej trudności i z
 żądaniem, aby to od tychże magazynów swe-
 kionym na granicy na Dniestrze upłatać
 było od tych magazynów, które i takim
 kształtem, Rosyjski i takim samym
 właścicielom Polskich, skupowane były.
 Podobne kroki nie udporządają tym wzglę-
 dum, które sobie winny dwa sąsiednie
 państwa, i tyczone nadto względem przyja-
 ni i sprzymierzeństwa. Uciennizma
 wielkiego rodzaju, które wyrażane podda-
 nym Imperatorowej, były tak daleko po-
 sunęte, że niektórzy i niekiedy znajdujący
 się w państwach Polskich, w swoim han-
 dlem, który na wiew traktatów i pro-
 naratów prowadzili, oskarżeni byli i tu-
 wie, jakoby pobudzali mieszkańców do buntów.
 pod tym pretekstem karkami byli i osu-
 dżani w więzieniach. Sędziwie wyznaczeni
 do ich sądu, nie znajdując żadnego śladu
 występku, który im nadawano, oskarży-
 li ich na wy^{znaczenie} ~~wyrok~~ ^{znaczenie} ~~wyrok~~ ^{znaczenie} winy
 przed sądem, tym sposobem wymuszając
 wyznaczenie pełni okoliczności wkarali
 ich na karę, którą niechętnie wypłacili
 dopuścili. Ten pierwszy krok nieprawidłowo-
 ści, międzynarodowej i okoliczności, utworzył
 drugi, inkwizycyjny wszelkiego rodzaju, który
 we przycisniali najwięcej ubywałow tych
 prowincji, gdzie wyznają obrządek religijny
 prawowiernej greckiej męstwo czoły. Sędziwy
 Perijaetawski i Opunt Sucki, wstali równo

chociaż padający Imperatorowi, ofiarą tego
 prześladowania, mimo krakowitego stopnia,
 który w Duchu wierności posiada, mimo cę-
 stosis ubogich i surowości jego prawideł,
 o wystepie (które stwarza w każdym mo-
 mencie z troskliwością i okazyjną przynajmniej
 miastkami potrzeba było) był wernis-
 my, przyjęty i zaprowadzony do Warszawy,
 gdzie go dotąd w ciężkiej chorobie, niewoli
 Prama Narcedów nie byli swobodliwie ko-
 szowane względem ministrów Imperato-
 rymy w samych staliach państwa: gdy ich
 kaplica, gdy ich kaplica, która daje się
 składać cesar i potać w którym mi-
 stakaję, i która przez króla Imperyumu
 Rossyjskiego, awnator na trzy przybicie,
 jasnie pucharuję, że jest najwyższą upre-
 wilgowaniem, gwatconą była, i kotnicą
 pałki napadły na nią, gwattem x niej
 wyprował jednę x należycie do porządku
 tej kaplicy, do stawienia go bez żadnej
 przerymy pod sądem, do którego wcale nie
 należał. Sprawiedliwość o ttera, ministro-
 wie Rossyi w tym razie dopominali się
 była pod krakowem udnio wrona im przy-
 czynami, i jednem stawem nie tylko wyget-
 kie traktaty najsalennijasz, ttera wia 9 9 9
 Rossyjs x potakaj, gwatconie były i prosta-
 tione w punktach najwiskiej wagi, ale nado-
 wawiać swoje do tego postawie, że wyste-
 no ekstrordynaryjne poselstwo do party
 w wojnie noworas utwartej między x Rossyjs

ofiarując jej przyniesione skarpcie, jedynie pre-
 ziska Rosyji wymierzone, urego archiwum koro-
 wendencji. Wasi ministeryalnych gabinetu
 Warszawskiego domady jasno pokazują. Ustano-
 nowanie nawet wimmie Osobliwie i dwutorejich
 Tak krakowickim Imperatorskim, rach-
 wone nie było w gładach, które na sessyach
 mówiono sejmowych, i zamiast postrowie-
 nia jak należało tych próchych nieprawy-
 stosci, osmielane i chwalone były przez
 Naczelnika partyi, które wywodziła pro-
 wa i Prąd Półkij. —

Najsmniejsza z tych uraz nie wymieniają
 innych, które się opuszczają, aby nie przed-
 kai ich wywodni, jest dostateczna, dla uspra-
 wiedliwienia przed Bogiem i obami moiarst-
 wni kraku, który przedsiwziętu N. Imperato-
 rowa dla pokystania najswietniejszej sa-
 tyfakcyi, ale bynajmniej nie w tej my-
 shi je wystawie kamysla. Sprawiedliwie
 jej wprowadzona nie przewala potawie oaty
 Narod Polski z jedna z tych jego cyscia, k-
 ra kaufanie jego wysła sobie i adradzta
 i owskem porcownie, przekonana jest wy-
 mowem w siebie, że wieksza jego licba
 nie nalezy w kadnym sposobie do tego wy-
 stkiego, co naleziatano w Warszawie przes-
 Naj Papty jej dawnej przysiaci oty. Naj
 Imperatorowa gotowa jest poswiceni swoj
 gniew sprawiedliwy, ktoran chce wima-
 nadziei, która emij odpuwiada jej senty-
 mentam wspomnianym, przynajmnie pokoy

że te wszystkie urządzają, jak choćby najnowy
 poprawione przez zgromadzenie nowoży-
 tennych, wierniejszych swoim instrukcyom
 i prawom kardynałowym i niwiarstw-
 nym krajowym, niechli być teraknijszymi,
 który zgwałciwszy je wszystkie najwidoczniej,
 swoją własną miłogalnością, wszystkie
 swoje maksymy cymności, których się
 dopuścił i pogardę praw wszystkich. A p-
 keli N: Imperatorowa nie chce słuchać
 głosu własnych swych uraz, nie swo-
 że jednakże być nieczystą, na głos karkaku,
 a ktoremu do niej udala się wilka liska
 Polaków, między ktorymi znajduje się
 wielu również znakomitych przez swe w-
 rodzenie i stopień, ktorien posiadają
 w Bapalii, jak przez swe cnoty patry-
 otycznej i spuszczności starzenia swemu
 krajowi. Bapaliem gwałtownością erytą
 i chwalebny satorunkę swą się bierzący
 i odryskania dawnej walności i niepo-
 dległości, stęczyli się z sobą, ku odziami-
 niu prawnej konfederacyi, jako skutecznego
 i szerególnego lekarstwa przeciwko
 nieuczynliwosciom, które Warszawską
 konfederacyę nieprawna i moc sobie
 nad prawa przywłaszczającą, przyrzęta
 Karol. Żadali na ten koniec wsparcia
 i pomocy Imperatorowej, która przyrzęta
 imu pierwow i drugie, które powodowane
 do tego sentymentami przyjaźni i następcy
 eksei dla Bapalii, dopędziwszy najnowej

wszystkie względem Nij traktatów. Dla
 skutecznienia więc tych przyrzeczeń rozka-
 zała N. Imperatorowa ^{nu} Sme exsai jedney
 swych wojsk wnieść do kraju, dla skut-
 teczniejsia ^{nu} wspólnie dźwigać udrożnienia
 się Rządkij w swoje prawa i prerogatywy.
 Wszakże ci, którzy się za takie uważają, do-
 wiadają, eproch kapitulacjami i upustnymi
 przestępstwami wraze wszystkiej powinności, bezpo-
 średniawa dla swych osób i intencjami
 w swoich własnościach. N. Imperato-
 rowa podeszła sobie, że każdy dobry
 Polak, kochający prawdziwie swoją Ojczy-
 znę, będzie umiał mieć zamiary N. Impe-
 ratorowej, i przekonani się w sobie, Tarc-
 sę sercem i duszą, że wspaniałemu Sygnis-
 towianowi, które się to będą w wspólnym
 porozumieniu się i prawdziwym spó-
 łami. Dla przywrócenia Rządkij ^{nu} Sygnis-
 sę, prerogatyw i praw, które prebenda-
 wana Konstytucya, 3 Maja się wydarza
 jest to stawić własnemu dobru i intere-
 sowi. Jeżeli jest kto takowy, któryby
 rozumiał być pewnością, wahać się
 i przyrzeczyć przyrzeci, która albo będą
 wykonani dopuścił, albo się i intencjami
 wywołał, mieć się nad tym zastanowić,
 że ta tylko przyrzeczka jest swobodą i praw-
 dziwością, która ich wiarę utrzymują
 i krewie swim życiem Rząd wolny

Odpowiedź

na deklaracyę przez H. Butkowską, Posta Ros. pod: d: 18. Maja 1792. r. w Warszawie podaną. —

Deklaracya podana w Warszawie przez H. Butkowską, Posta ekstraordynaryjnego i Petnomocnika N. Imperatorowej Casy Rosyjskiej na d: 18. Maja ostatniego, lubo wyraża w niej postać rzeczy niepodważaną, zdolną, przyjmując bolesną exultację Narodu wolny, pełny duchem spokojności i sprawiedliwości, sąsiady jedynie staraniem o zaprowadzenie swej trwałości, swego bezpieczeństwa i swego niepodległości, wskazuje razem jednak, w wywodach kamień jej wspaniałomyślności, swoję serceniastą, smutny widok skutków ludzkości drżących, jako pierwszy rzutek oka na tę deklaracyę wyplawuje. To jednak powód jej również zapewne że znana, swą miastocią serca N. Imperatorowej niezgodną jako prawdziwej natury w niejże przykościwionym obcy, widocznym jest druzdzenie wrzaski nieprzyjemnych natężonych przez obłądzą, złości i interesowaną, którą w obrytą maskę obywatelstwa umiata pudyjli karykatury i Monarchizmu, znaczą skutkiem jej do wzruszenia dążyć następną umiwalającą patriotyzm. Sam rozbiór dokładny i rozważny rzeczy w tej deklaracyi zawartych, jest dostarczać do zmiękczenia ^{patriotycznej postaci w jakiej} deklaracyi ~~zawartych~~ niekiedy nieśmiała wystawie najprościej swym

celem przeciwstawienia ich natury. Mów
prawdy odkrytej mogłaby niekuklować
w umyśle sprawiedliwym N. Imperatorowej.

Wolności i niepodległości Polaki, te dwie
istotne własności tej politycznego bytu,
urwane są przez samą deklarację, być
obiektem troskliwości sąsiadów. Rządy
utwierdzenie onych, były niemniej celem
jedynym ustanowienia i eksei Sejmu te-
razniejszego. —

Dla przekonania Europy całej, również
jak i N. Imperatorowej, że wolności
Narodu Polskiego, zamiast podnieście-
nia uszczerek jakowych przypięcyna-
nych widokom ambicji umiarkanej
partyi panującej, znajdzie wzrostem
w przekornym stosunku praw nowych,
swobodę zastaną ad wszelkiej przemocy,
doszły będą w prostym epizocie paszku
postępowania i skutków czynności
stanów teraz zgromadzonych. Wyobra-
zi on ich egót również daleki od wad
nielegalności, jak od zarzątu niezgod-
ności i kasadami Rządu wolnego.

Sejm dotąd trwający, kwotany pod ha-
stem skrajnym patriotyzmu, którego
działności skutki wbrótca się okazaty
rozpuścił swoje czynności wsparty kupa-
nem Narodu hanfariem, które wskazy-
wat pors do udratowania pokrzyżowanych
w Rządzie popraw, jako ta skwapliwie
ujęta kwestata. Sześć formy i obręby Sejmu
ordynaryjnego, i restytucyjnem tak-
owego zamiaru niezgodne, były powodem
do przemienienia go w konfederacki, opuszczenie

znany, i wziętemi wiekami w okolicznościach
 nie tak interesujących. Pamysłne postępek
 Takowego skreśli wkrótce dowiedzą jego
 przykroć. Jednymyślnie, pilny w de-
 liberacyach postępek, duch braterskiego
 kausania, ewolucji się bardziej rozbudowują-
 cy, odkryty kwiens skazalicy, u sposobie
 myślenia i dysputyacyach narodoznych.
 Głos publicznosci pobiwala jego patry-
 otyzm, który xtażył worythie usito-
 wania dla dobra publicznego, który
 xtażył worythie usitowania dla dobra
 publicznego, nakazil prawodawcaim
 do naxnawienia krymowierow swoim
 obywatelskiego kamiarze, miedli ego brami-
 nie aktu konfederacyi utworzonego w puzko-
 wym rozroziei kryerem ugolnych ulipau-
 mia Rządow obywatelskiej xdawato się.
 Dla nalezytych xwizaku miodzky rozmartem
 materjami rządowem, poprawy niektorych
 tylko skregetow, bytyby w skutkach wygda-
 smij przytoczne i niesforne. Sprawiedli-
 wosci, policya, skarb, wita krajowa, resony
 siagaty attency i xustaty xgtybianem.
 Głos aprobacyi powszechnij dawal się sty-
 sku w momencie nadeydlowania hardij
 reformy i wnet usprawiedliwi. Po uspy-
 wie dwuletniego przeciągu czasu, wybor
 powtorny reprezentantow, objawiają
 tem nroczyscią mal, narodu, natwierdzał
 czynny jux doputniowem i ulgalizowat
 dalow dxsatania. Wkrótce amysty
 podwójnych reprezentantow jinyml
 się okazyty tchnię dachem, Potajem-
 chsci i xdamu prawniwo naturalnie

postawiony naturalnie do wzmocnienia
 naturalnie systematu naukarów państw-
 otoczonych; im się więcej zdania przez
 obrady oświecane i opowiadaniaty widok;
 tem bardziej umysł bardziej abstrakcyj
 do przechowania, iż najlepsze prawa
 nie byłyby by celów swych użyteczności, gdyż
 by spóźnić egzekucyi onych nie był udosko-
 nalenym, i gdyżby nie została udda-
 lona obciąża tych przyodroczonek, kas-
 miszek, które skutek nasprężenietych
 szych natow niepewnemu podawaty
 losowi. Wyemitował zatem plan kon-
 stytucyj na d. 3^{im} Maja uroczyście przy-
 jęty, a który w istocie swojej był trzecim
 projektem reformy rządu od sejmowoska-
 nancy, i do deliberacyi stanowią przed
 gwałtem miszycami podane.

Wstanawiając Polska sukcesy, tronem
 powołowaną była do tego etykiem
 i miszycami w ~~zakład~~ ~~zadeczeniu~~ za-
 burzeń Towarzystwa, których bezkrolowosc,
 tych umyslenie zdawato się interesami
 nawet sąsiedzkich mocarstw dogodne;
 oddalając nawet na kawale udradkajze
 się krowato zatrudnien miszcy gabinetu-
 mi poczciwianami do wptywaw uszto
 poniewalonych i skhodliwych ich własny
 spokojnosci. Takowa abeyse i krajowym
 interesom dogodnosci, zdawato się na-
 gradkami dostatecznie ofiarą & sumieniamy
 prerogatywy, ktoris pływosci i niedokup-
 naci

najtrudliwie nawet o swoje wolności
 i najprywiezraniej do rządów republikań-
 skiego narodzić się. A rozważając tego
 doświadczenia, naród poznaje skutki
 swoich wymiatających i wad skutków wstąpi-
 mych konaweraj, które w swoich podziadach
 powstały tylko charakter mając w skutkach
 była mała czynna. Ażona teraz
 i pewnymi granicami w rybach króla
 tak władza, nabyła własnych jęz-
 sici skutków, nie może przecież być
 na te wyjątki dla odpowiedzialności
 ministrów dostrzegany przez władzę
 i gromadzenie prawodawcze, xawer
 gotowe do zapobieżenia przestępstwom
 tejże władzy i postrojeniu innych.
 Takowe systema, xawerając się
 rządowa, nie tylko przewidział republi-
 kanickie obywateli mogą, również do-
 gada i obejmie wykładem przez zapu-
 szenie trwałości xwiązkow politycznym
 polski. Tym sposobem konstytucya
 3^{go} Maja, w samem porządku umiar-
 kowaniu prawideł, na których jest
 sigrnutowana, xnajlepiej obywateli przez
 xawerując widokom samowładztwa,
 jakie większym dobremu rządowi i nie-
 przyjaźni sarszcia i spokojności swo-
 jej objawiają rozszerzając usiłują, dla uspo-
 kójnia truskliwosci. Narodu i obudzenia
 atencyi sarszcia i xawerstwu. Nadarem-
 nie oni starają się ten xkier panistwa
 my wystawie powstać. —

Jżeli patryotyzm, najsztywniejszy, przed-
 sięwziętygo dżiła, równie jak bojaźniwy
 wstawienie i intrygki w przewoju i form
 swycrajnych wysniskaję, sposobności
 do repucia onygo, nie przywiązał się
 do siłowego zachowania niektórych
 i tych formalności, sesya na dniu
 5. Maja najkupetniej tż ni do kładności
 poprawito nadaje temu dżiłu celeg
 rozwarnej jednomyślności. Wkrótce
 adżtas jednostajny puchwał rozkładać
 po całym królestwie. Poknie xgrona-
 dzenia obywatelska, różnie zbiony
 wólb, przestaty następnie królowi w spi-
 mach zapatem patryotycznymi takż-
 cych, a świadczeniach wdzięczności za
 dar konstytucyję gruntującej dżissiu
 Narodu. —

Ta miłość Ojczyzny, prawdziwego
 jej dobra dostarczająca, okazała się na
 sygnifikant w sposobie zastanawiającym
 Europę całą. Wykonane dobrowolne
 przysięgi na utrzymanie konstytucyj,
 uchwalone ^{uroczyście} wotum podziśkowania
 i delegacye do króla i stanów, powiad-
 czają w jak wielkim to dżiło jest
 w Narodzie szacunku, ukazały dowody
 nie są skutkiem influency jakiej
 ukocznej w matij lixbiu niektórych
 wojewodstw lub powiatów, do oblega-
 nia tejże przyzwyczajonych, lecz pro-
 szechy i jednolitą woli we wszystkich

cześniach Krajów ornały, i tego głębokiego
 ucaucia, którego wydatka dźwiżyć
 nigdy by nie mogła owocem intrygi,
 przymusu lub miewiedzenia. Charaktery
 takowe czynią ściśle przywiązanie
 Narodn do dżiata, w którym & prze-
 konania, wiarki & agruntowanie swych
 swobód, swojej pomysłowości i spokojno-
 ści. —

Ten stan rzeczy wiernie wystawioną,
 misą, porozumienie o znajdującej
 się w Polsce partyi, któraby, podług
 wyrażenia deklaracyi, alem uskutecznie-
 nia widoków własnego podżanowa-
 nia & krzywdy równości obywatelskiej
 usiłowała wyobrazić, którym
 Prussia zagwarantowała dawną Polki
 Konstytucyę, jako jaramo ciążące o-
 belżywe. Łatwo Karol Polski, jedno ma
 tylko o naturę gwarancyi & danie,
 & gędne ze znaniem pryncypium
 prawa publicznego we wszystkich
 wickach i narodach. Skutki & stan
 takowych sągac' się mogą tylko do
 trzeciej strony, któraby chciała skrzy-
 wdzić jakowe Państwo, w jego pre-
 rogatywach zagwarantowanych od in-
 nego Państwa, i w tym przypadku
 gwarancya stawa się swozą turindą
 spokojności publicznej; każde inne
 tego obowiązku rozumienie, wyobra-

71
statoby go jako przynależący sammiast wy-
teżnycy wsparcia, niezgodnie & niepo-
dlegającemu narodom krajowemu. Przy-
kład Imperyumu Niemieckiego niefor-
malnie eksperyty ud tego fowwrechnie przy-
jętego prawidła. Które & wiele państw
równie wziętych, równie niepodległych
to państwu mocarstwu znajduję
w gwarancyi, wrażliwie naturalnie
nie state praw każdego & niek wta-
siowych, naprzeciw wszelkim wawpa-
cyom drugiego. Przykład ten stosowny
być moze do Republiki Polskiej, jako
jedno tylko ciato polityczne formują-
cej. Ażto gwarancyi tejacy się tego spoi-
ktwa, ktobyby mógł być przeciwno mi-
som samemu wziętym, wystawiał by
w & mrazem swoim i skutkach wcy-
wiata, przeciwności, ten barokis, że tylko
na rekwierycy samy władcy legalnej
Republiki, Walecya gwarantująca w do-
pełnieniu obowiazków gwarancyi, pro-
wnie czynna być moze; inacy gdyby
casy" jako obywateli, rządowi krajo-
wemu niekstrony, mogła swoje pre-
cin niemi oburzenie wopierai interwen-
cya obca, przez legalności mający;
gdyby gtuś niekontestowania tylko
osob mógł sokie przynależności charak-
ter reklamacyi narodowej, takowe
wzywani gwarancyi statoby się na-

względnie mieszkać w wszelkich porządkach i ob-
 lażeniu spójności publicznej.

W ciągu dalszym deklaracji, umieszczone
 są jej karantach obwiniających w ujęciu
 ściśle spójność postępowania i czynności
 Sejmu Teraknujskiego i innych sakretywów
 ryckich się wyraża również duch postępowych
 insygnisów, naturę wyjątki spójności.

Wystanie legacji madxiwej krajnej do Porty,
 wyobrażone tam jest jako dopetnienie w celu
 kawarria kwizaku racynego praein Rusyji. Wy-
 prawa tego poselstwa w tym samym czasie
 nastąpiła, kiedy i inni do wiatu Dworu Lu-
 pykiat orax i Petersburgskiego ^{wystawy} nastąpiła
 determinowane, a nie ostatnie skutku nie
 wzięto, wiadomo iż w tem nie jest Przejmowa.

Kamias jednostajny tych Poselstw był,
 wytauri woryetkinie Dworom powody i wido-
 ki spójności czynów Sejmowych, dających
 jedynie do ulępszenia madw wewnstornego.
 Tymie duchem technety instrukcyje dał
 H. Potockiemu wystanemu do Porty.
 Negocyacye zaś, do jakich się przychylił putem,
 nie wymiatały z jego pierwotnych instrukcyj.

Przybyły do Stambułu znalax w nim
 steryum ottomańskiemi determinacye nie
 tylko do adnowienia przyjaźni z Rypie
 kwizaków, lecz także, do putaczenia się
 z nią, sciztyjny. — Warud wojny z Rus-
 syą, Porta radady była w alianii z Polak
 znalaxi wryteczna, dywersy, i w tym celu
 czynione ad Mij propozycy wytauriaty
 najwryteczniejsza dla Polaki w dobi.

Stany Przewyśpolitej miasadomione u tako-
 wych instytutkach Partij, spawistne przy-
 tem na swoje prawa, dawnemi trakta-
 tami warowane, do wycwania wolności
 handlowych i statutu Wolce wyciecznych
 nie sadzity by mierz przywosita, prur adra-
 cenie wycieczki Partij przywosita, zamkone
 sobu drogę do możności krolowia korzet-
 nych i miaz uktadaw. Instytutkach jednych
 proctane w tej mierze Partow ^uPrzplytj o-
 bymowaty wroelku warunki adolne do
 kapieniemia korzyści dla Wolki bez uti-
 kowania interesow sadrodziku. Jakoz
 caty ciag tej neyowacy, w ktorej Part
 Polaki tylo w swojej stronie w postepowa-
 niu wycwat przerwanej ustronowici ile
 ministerjum Ottauawickie ukazywato
 skwapliwosci do sktanicizacji do swo-
 ich widokow, adkrywa racji domady wyc-
 tnowici ^uPrzplytj dla N. Imperatorowij, nize
 li urazy przyryng. —

Okolicznosci ewakuacji wojak i majary-
 niow Russyjskich, uwarana w deklaracji
 w widoku nieprzyjacieli, xblisnaw do epu-
 ki tamtyj imuz ukazyje postaci.

Byt to czas krytyczny w ktorym kraj
^uPrzplytj kagrozony w ss widziat obuzim
 spokojnosci mewnstromij kominissamim.
 Po nadostyck i wiele rarem mijeje
 raportach urzadowych, dawostyckich i piens-
 szych sanahach (bantu) sktanosci powstreb-
 nej mizdy sktupami ubrzedku greko-umiki-
 go i niennichygo, wkwteu lierne i jednowaj-
 ne domidicim u rozpreremim ss onygo u-

wiadaniety. Dorywistosci niebezpiecznoscia, naglita do nazycia przedkich i silnych sredkow dla kapobienstwa onemur. Kapowianosc i z myxnowania jiduostrajnygo niekturych sekwy tanych w roxnych miejscach buntownikow, ze pierwian podmiety tego wxburzenia ramane byty i rozniecanie prur fanatykm murichu obradku greckiego niemickiego z pownocy kowoxnykow i innych poddanych rossyjskich. Zwiazek jaki sie okazat w knowanym po roxnych miejscach spiskow, kazdzat buntow powrzechnym. W tej trawoznej przyrozie, przybywanie i przychody ceski kowojk Rossyjskich z okazji koniecznej z magarynamy w Polsce ulokowaweni komunistacy, stawaty sie stuznq przyrozy ubawu i xly przytomosci tych wojak ni ozmi. lita do buntow, stannego do utrudzenia sie pospolsztwa, patorozego sie na wodzien w jigo z podniecanie prur poddanych Rossyjskich, i nie utatwiata coraz wstkego tychre do Polski przybywania. Te powody xmaglity do agdania, albo ruszajacy ewakuacyi wojak rossyjskich z ich magarynamy, albo ukwarowania ich przychodu i przybywania w Polsce, w sposobie xakxpriczajnym spokajnosci krajowq.

Wyrokie swiatle N. Imperatorowey, potworie w tym sposobie postepowania Rządu Polskiego, rary stuzny niedokajnosci niweli niwksze dowody —

Tak sama troskliwość, wskazując hu-
mianę, potrzeby życia swobodnego, powo-
ływanych w deklaracji na przesładowa-
nie poddanych Rosyjskich. —

Dla zapobieżenia w powstach, rusze-
rzaniam się buntów, trzeba było odkryć
juz sprawców. Si niepotrafili się
dostępnego ukryć przed potęgą śledzenia,
a si spunięli schwytanym osobom,
kółka gwałt, sprawidliwości. Staty się
ofiarą, te przykłady surowości proce-
su sądowego poprzedzone, wymuszo-
ne kasty potrzeby napowinienia
bezpieczeństwa publicznego, wiolentii
magistrów. Przyjęte sądziane
wzięcie Turków dla wymuszenia wy-
znania myślenia precyzji się zachowy-
wanemu w Polsce trybun sądowickich.
Ludachosi, raiona w tym kraju, jako
w innych wschodnich, chrześcijańskich ten
barbarzyński wyrocz. Kadno na takowy
postępek rozalenie nie dostatek wiado-
mosci rodu, któryby był nie omieszczał
przykładnego winnych ukarania. Sa-
gudności i ludzkosi, kierując, tegoż Rządu
dxiastawia, poddany mu nawet myślenie pro-
dxiastawia prochornych rozrządzeń, w celu za-
pokobienia wydarzyć się mogący przy-
padkom nieprzykwaście wrytym być

mogącego rygem sądowego przeciw państwu,
 do jakiego w raniu na pewnych punktach w innych
 stach niespokojności przeciw ornamtowi i porządkowi
 myślowemu gotowego, moją dła akary.
 Ustanowienie deputacyi indagacyjnej, do-
 pełnitel tego zamiaru, czynności jej obfito-
 miata przytłumienie w pierwszych
 krokach formującego się spisku i upre-
 dzenia potrzeby wyciecia sunowalci.
 Pilności traskliwa tej deputacyi uspra-
 wiedliwita kampanie publicznosci. Pomy-
 sione do niej wielorakie zabiegi oddalstwy
 wkrótce ubaw buntu, adajmujac mu
 wszelką skerszenia się sposobności. Przytym
 manie Archimandryty Strackiego, bote jed-
 nym z najpotrzebniejszych kroków.
 Wszytkie podjęrenia, wszyskie powstania
 ugruntowane na karnościach arsdowych,
 sciagaty się do jego osoby. Dostajmacy, tto
 rozporządzał w hierarchii niemieckiej
 w Polsce, kampanie jakie miały w ludu
 tegoż obrodku, pummaraty ^{obaw} influencyj
 niekrytycznej sposobu myślenia, uchem
 piana przy nim kalendarie, powstano-
 ty podjęrenia
 Ten jest ogół postępków do których
 wainości obaleniowości przyznajata, a
 a wazy mione tu prawdziwie ich wyobra-
 żenie, niszczay przypisywana im miata
 naci odczy. —
 Przykład partykularny wydarzony
 w Kaplicy niemieckiej, ten mniej jedne

może mieć znaczenia. Niemniej podcho-
 rzęcego i kilku kotłowni, który też kapli-
 oż być rozumieli domem prywatnym, jak
 inkwizycyjna kaszubska, była przyczyną
 ich błądu, który został dostatecznie puszko-
 smionym przez degradację podchorążego,
 i surowe ukaranie kotłowni. — Faktorem
 doniesienia, przydaty temu zdarzeniu, równie
 jak innym, ukolichności kastracyjnej umysł
 N. Imperatorowej. —

Dotyknając jej delikatności, obliczowano sobie
 utwórzyć drogę do jej przekonania. Lecz wy-
 sukusi światła, która charakteryzuje tę Mo-
 narchiną, łatwo jej da rozróżnić w tym wy-
 wodzie wielokrotną ukolichności na powody
 urazy w uszach jej wystawionych wseytke
 cokolwiek im więksi przydaty mienawistne-
 go i zapewne na zgłoszeniem niniejszego
 preturiam, intencye eryte Króla i Narodu
 Polskiego, prayskają, w tej monarchin
 też samą sprawiedliwość, która im już
 od całej Europy jest przyznana. Lecz gdyby
 mimo wszelkiego sprudzinania, ten inten-
 cye miłością pokój i sprawiedliwość
 techną, bezpienietwo jidynie i spressii
 krajn Polskiego na ulu mające mająty
 jasnre byi w atym widoku wiste, gdyby
 rekomendacye kilku osób miukho intente-
 wanych, ryshaty przeważ w umyśle
 N. Imperatorowej nad wiiderną uxnahę
 ogólnęj woli Narodu i gdyby Arpelta mia-
 ta widniei k xalenu zapieroną swyż so-
 mawolności i wtadiz legalny, Naniś polski.

troshliwy o dobrej stawoz w opinii Europejskiej,
 w opinii samiej Monarchii, ktora umie
 zenie' selachetne ucrucia, ni miedzy by sie
 wakai w wyborze, miedzy sprukoj miedzy
 swidego ulegania, a selachetna deternis-
 naega na woselkie barardy putrubnej
 obrany. — Daw w Warszawie d 1 pierwsza
 1794 r. Stanisław Natorz Małachowski,
 Referendarz W. N., Szymony i konfer:
 prowincyi Kor. Marszałek — Maksimian
 Natorz książe Sapieha Gen. Ant. i Marsza-
 łek Konf. W 20 Ks. Litw. —

List Mściwca Poniatowskiego

Gener: List: do JW: Hochowskiego Gener-
en Chef Wojsk Rosyjskich & ubo-
zu pod Lubarem d: 9 czerwca 1792r:

Dawidziawską się od dexter tenis i obywatel-
stw uciekających przed wojskiem rosyjskim
komendy JW: Pana, że nasi jeńcy w bardzo
niezdolnym znajdują się stanie, nie widząc
prawy, czy ci jeńcy są przy korpusie
JW: Pana, a nie mogą po postępie
atakującej, nie dobrego dla nich
się spodziewać, udają się do JW: Pana, ja-
ko do kwatermistrza i komendanta wojska
stałego i walczonego, proszą go, a-
by ten kwatermistrz, który według praw wo-
jennych w większym nie może stać
wzany być powinien, nie unieważnił
się między dla tego że swemu powołaniu
kadeci wykrył. — Pytaczem tu per. st.
500, proszę JW: Pana, aby to oficerom
i kwatermistrzom naszym na opatrzenie
i życie stawił. Spodziewam się, że mi
JW: Pan tego nie odmówi, bo bym był
prawnym i uszywać prawa repres-
sji, które obydwom stronom jest ra-
wsze nieprawy, ile że mi się jest
bić się tam, gdzie z obu stron szacu-
nek, a do tego ja niewolnikum Rosyjs-
kim pod traktamentem upracai rozka-
zaniem. — Jestem a powinien
szacunkiem etc etc.

List

J. p. Generata Leuten. Rossyjskiego
de Krecetnikow - do Stanu Ry-
cerskiego W. H. S. Litt.

Jasnie Osio, J. W. W. m. panowio i spow.
zacny w ogole Stanu rycerski W. H. S. Lit.

Jaku sz intencye Wasz Monarchalni mojej,
jasnie deklarowaja sz pod d. 6. Majaru i mi-
nijerow roku 1764, jak sz dupetniam
i dupetniam pragnie sz wola, widziata
czesi jak znakomita W. H. S. Lit. ze szlyte
do weparcia dobru myslnych obywateli
sow, wojtko przy karnij dyscyplinie przed-
kich niewierzodca nasprawowitnych stanow
moci, aby dai domad ile jest upowazana
spokojnosci obywatela, ile dai kaoremie
do ztarcenia jednomyslnosci, ktora by
daj dusz, wolnij szlyte istatny moze
stanowic szszalinosci.

Powracam mirowie, xgromadzeni w tem ko-
pitalnem miescie Wolni, i szy szbrojone
Rycerstwo, niedopuszczajcie szpatu szszal-
daci serca wasze, ktoreby szprawiedliwie
byto wzniecone, gdyby istata szgadza
sz i adytacem wzniecajacym i rozlewie
krowi niewinnij, aby nastupie ktos poprawy
lasu szszalinosci wlasna fundowat. Amm
ja, powracam mirowie, i sz bytate szszalinosci
przy czym wzburzenia szszalinosci szszalinosci
waszej, do dobycia wasze w adparcia
premoicy lub eksei namutej wolnemu
i szszalinosci narodowi, w stanowie
niw prawa, wasze, to jest wlasnosci szszalinosci,

nasza, mocą, i tego nam wydoni witt nie
 docka, bo pramimo wtasnych sity msta
 przysiaxi i szaridaka i szajure wrl budowa
 mo i uspaniale kawow, myslzeij mojej
 Manarchini niedopusci. Konstytucyę 3te
 Maja, exent uxbrojona, tturnem i pre-
 moca, narzutnie usitowata prymusie
 na Narod wolny firmę rządową, & adunianę,
 i umiaceraniem wsrethick praw, szgwato-
 ta wolę stam ryerskiego wykrywaje
 rewolucyę, przywtaszerata moie prawo-
 dawstwa, co jest mixaparta prauda i wa-
 domo cetyj pewszaknowoi. Ten to mixnos-
 ny gwatt, exutych obywatelowe apadtoj
 wolności Narodn, subndxit do szukania
 pomocy jako sprzymierzonej potencji.
 Wrodtem bezpownie we wsrethick punk-
 tuch granic, a tospryżawny w ogólnę
 mysl i kades Narodn, niemogtem i niemo-
 gę knai inawej wsrethick tych, jak tyf
 to za mispryżaciut szerykny, a proko
 mispryżaciut wtasnych, ktorzy by w minij-
 sryj perue, w jalinokolwick spowobis oba-
 zywali usjednomy slnosc i temi, ktorzy
 bronizę prerogatywy praw i swobod
 dawnych, sz wspanii przyżaxny bronizę
 Manarchini mojej, a ta dalekz keda
 od wsrethick krobis gwattow nych, radaby
 widzię jednomy slnosc i szterenie Narodn
 szilteij polckij. O tym konicem puto-
 now Tem prustai Nam prudaem szero-
 wie deklaracyę do publicznej wiadomosci
 szet konfederacyi, padzitych wojewodckis,
 alyscin widnili prawy i cysky puetypis

tak wspomóc waszy, jako i wspierają-
 cych ich pomocy, że są daleko od gwał-
 tu i ucisku narodzi, że sami tylko
 zastajecie przewodawcami waszymi, sa-
 mi stanowicie wszystkie mierzki, od was
 tylko wszystkie wasza wyrocznia i kazy,
 milt jej swam wydrzei i narodzi, mi
 xdata, bo wielkomyslna i wspomiatat
 Watarzyna swam jej, naty. Rozpatruje
 się jasnie w podmiotach, Rozpatruje
 się jasnie w podmiotach, kwadniczych,
 i kuniących wasza, ngub, Taczai się
 z tem, którzy drożniaci usi Taz
 wolności, a przemocy i narodzi mi xno-
 sacy. Preham w tem rozpatruje, a ta
 mi keltie najstodszka, która w hane
 jednomyślności w utrzymaniu praw
 dawnych i wolności, miszere uszeli
 xawady, którzy xbrujna rcha wczua-
 na od uciskionych granie przyw-
 skana, xostata. Jestem x najprzy xwa-
 stszym powołaniem do Jm. W. W. W. W.
 now w xczerej wyroczni, najwizay
 Stuga M. de Krocetnikow. —

List

Imperatorowej Rosyjskiej do
Barona de Büller, Ministra
S. Im. M. petrooskiego przy
Konf. Targowickiej. —

Mój Panie! Widziatam z ukontento-
waniem raporta W. Pana do Podkancler-
zego praxystani względem uktadów
i rozrostu konfederacyi, która się for-
muje pod moją opieką, również jako
pod tejże samej konfederacyi organi-
zacya i jej trwałą działalność. Wiado-
mosci, które do Wspaniew dachodzą,
z Warszawy względem roznarstego
gatunku bar opisanych, które nie
przestaje miotać fałszywą tam panuje-
ca na tych, którzy się do niej sprawy
trzymają, takie miś duszty nie tylko
niechowe episy upowaximają, ale na-
wet potrzebę czynią, aby tym podobne
dekrety formowane były z strony
konfederacyi przeciwko wszystkim
przeciwnym i opierającym się władcy
jej legalnej.

Stuxnuai tego sugeraga, iaby ta konfe-
deracya rozprawsta powagi swojej abary-
wai skuthi, przez tegoż samego gatun-
ku ogłoszenie kaxni potrzebnych do
wstrozmania i zachwonych licharowicia,
na deputnionie najwiskszych abytbow
archwalstwa. —

Odnajmiesz więc Wspan Marszałkowi
Konfederacyi i pierwszemu jego Kanary
liarom, upewniasz że wreszcie, gdzie
trzeba będzie i sprawiedliwosci, zgodna
z jej się adposnej moicy, mojako moje
da wsparcie ryczte i skuteczne.

Aby addacie kto skutki wyznajace i wie
sci starlinie rossianej przez sprichow
jakaby pomoe jakas od szasiechich
putencyi miata im byc dana, moze
Wspan Kapucnia i sz podroz Marszałkowi
N: Litt. Potuchioye do Berlina, do tego
tylko starzyca, ichy przekunata partye,
ktorej on byt pierwszym dowodca, jak
sz proue madziye, ktoremi sie on tu
i przed innymi utragniwasz, ze wsparcie
bedzie dswom Berlinickiego pomoe.

Wkrotce moga byc skarame dawady jasnij
sz i rownie autentyczne, ze ten dwoj
petnie sie komma zgodna, tak wglodow
pryncypalnych maksym, jakotez wglodow
kannarow, ktore odwiaderzani stasow
do interesow Polskich. Dnia 24 czerwca
1792 Katarzyna. —

Odpowiedź

St. Generata Hochowskiego Komenda-
nta Wojsk Ros. dana Książcu
Gener. Józefowi Tomiatowskiemu,
komenderującemu wojskiem
Polskiem, proponującemu
armistycjum na 4 tygodnie

Miałem honor odebrać od W. H. ^{was} list, w którym proponujecie mi,
mój Książce, armistycjum, jako
mający moc na to. Nikt bardziej
nademnie nie żąda końca wojny,
ale nie mam mocy do jej nawet roz-
wieszenia; przede sobą czuję dalsze
wojenne troski, do pomocy będę
się znajdować w Polsce jakichkolwiek
wojsko, i jakakolwiek partya, któ-
raby niechętnie dobrowolnie przychy-
lić się do wspomnianego ustowania
Naj: mojej Monarchii, Tężeć się
się ze wrogościemi prawdziwemi
Polskanii, patriotami, ażeby Polscy
Polskiej przywrócić była spokoj-
ność i prawa, które nieprawne
z Naja Konstytucyą jej wydarła.
Chawisto teraz od W. H. ^{was} i od zosta-
jących pod jego komendą, chwycić się
tej zdrowej rady; a ja niekoniecznie
winskawatbym sobie, ażebym W. H. ^{was}
mógł liżyć między tem, który u-

mają skanowaci dobroczyne kamiety
 Monarchini. Konfederacya general-
 na stansta jni d. 14. Maja w Targowicy,
 w tej to Konfederacyi N. Imperatoru-
 wa znajdnie i' udy szere N. Prusi Polscy
 clawna swa przyjasioth i' alianth. Albo
 przytapi do tej Konfederacyi, albo
 brui ataxye, Te sa jidym sposoby
 do katanowania krwi ludzkiej wylewu.
 Oto sa maj ksiare otworzyste moje
 xdanie i' kamiety w prawdzie i' kwe-
 rowis objaawione, jako tego, ktory ay-
 konywa przyruka co do bitony wazethi
 rozbary swej Monarchini. Maj dxid
 kamiet byt udmieni moji obox i' katry
 maci si ad dalszego marsku, ale teroz
 przestregam, maj ksiare, ze wojaka
 Imperatorowi Jmci jutro karan
 Trzema Kolumnami bde xwion
 daly maszerowaty. Mam honor byt

Universat

Od Komendy Rosyjskiej do Kowna
prawybytej, po wszystkich para-
fiach p^{ta} Nowieńskiego i Tren-
skiego przez woinych rozesłany,

A najwyższego rozkazu Imperators-
wej Smi Samowładnej Sądaj Ros-
syi, najtaszawskiej Monarchini mo-
jej cytuję Kommanderujący w Litwie
Generał an Chef Wojsk Rosyjskich
i woinych orderów Kawaler urodzo-
ną szlachty p^{ta} Nowieńskiego, aby
od daty otrzymanej na dwa dni nie-
odwrocnie w Kownie stanął, pod
nieuchronną karą sprzeciwienia
i powzięcia na nieprzyjaciela
N: Monarchini mojej — Dan w Kow-
nie d: 21 pierwsza 1899r — pod herbem
w oż pieczęcią familij i podpisem
weki mojej — Naj Monarchini
mojej Gener: Major Wojsk Rosyji;
12: Jerzego 3^{ci} w Włodzimierskiej
7^{ej} klasy orderów Kawaler — Kayzer.

Respons.

W. Hochowskiemu Gener. Wojsk. Moskwi-
skich do H. Józefa Poniatowski-
go Gener. Kommandanta Wojsk
Polskich, na przystanie od ni-
go przerw. R. 500.

Pieniędzy, które J. O. W. K. m. dla wygody
swoich ofiarujących adyutantów, jak
tylko uwiadomiany kosztami o lud-
kości W. K. M. żołnierzy w nieodli-
w. W. K. M. będącym świadkiem,
natychmiast lenięcie dla żołnie-
rzów polskich, w równym stanie
w nim znajdujących się, powas-
kując charakter. Kroki krajem
militarzą Technikę estawicha, wia-
domie się obu wojstom; dadadzą
im kapitanie serca, do walki
w kwiety w razie spotkania się
gdą widzą, że albo trudny wyoi-
go przez chwalebny smierć ukon-
czą, albo dostawiają się w ości lud-
kości pełne, w usdry unierai się
będą. —

Galicenie

89.

Gen: Maj: Ros: Fersen, do Oby-
watelów ^uWartwa Bressk-Litt.

Do prusowitnych Obywatelów
i Szlachoty Choleknej Galicenie.

Chęć prosię Stann szlacheckiego trawce-
go swe prerogatywy i wolności pod
puzorami Tuzozemni niepodległy Na-
rod przez konstytucyę 3 Maja 1791r
której wali Naj: Manarchini przybytem
ja do Wartwa Bressk-Litt. dla dania
pomocy temu szlachetnemu Nar-
odowi wydobywajęcemu się z pod
opressy i samowładstwa. Do Was
prusiwicie Obywatelstwo swabada
wolności i bezpieczeństwa Wasz iud
Was kaley, przez najpóźdnie uchy-
wienie pwiązku na wzor drugich
Wajemadztw i pow: do Konfederacyi.
Przeto rany niniejszego Mięsiaca
na dzień 27 do Bresscia dla abamin-
nego naradzenia się przybył, a kaley
Obywatel po przepisaniu tego salice-
nia podpisał. Daty 1792r Mies: Lip-
ca 28 dnia w Bressciu Lit. —

List Kredencyalny

Od N. Konfederacyi Gener. C. S.
dany Delegatom prestarzym
do Naj. Imperatorowej Rossyji:

Madame.

Od wielu wiekow Narod wolny, który
wposród rozmaitych miszans, charak-
ter swój republikancki zachował, nako-
niec został ponikony. Duma wywó-
ciła Rappitz, przemoc, a rządy banitay
zawiedniera satuka majohytrzej utwo-
rzona, tylu unalaxta sposobów, że ją
podbiła.

Wasza Imperatorska Mość rządytas
podai rządy pogrubionemu Narodowi,
który oszukano, a Rappitz z dwiema
podniosta się rozwalini. Najpieniężni-
szij sentymentem jest wolność, a to-
ż chce charak Waszej Imperatorskiej
Mości, w obliexu całego swiata
Rappitz z dwiema Narodów zrozona, sto-
raz unia i skonfederowanie wojarny, wy-
znawcyta J. S. Hr. Branickiego, W. B. Prow-
woskiego, polnyx Hetmanow Koron:
Kossakowskiego, Het. poln: Lit. Potocki-
go, W. B. Kijowskiego, Platowa, Kaszt. Trocki-
go, Granowskiego, Sekret. Kor. Kaszt. Radzi-
wiłta i Sapieży, Strakow. W. B. Korchi-
go, Mirow i Kossakowskiego, Konsyli-
arzów Konfederacyi Generalnej, jako Dele-
ganych, aby tłumaczami byli naszym
sentymentów przed Waszą Imperat. Mo-
ścią N. Imp. M. dai im nicha przy-
chylney, chcey Taskawie przyzi hotel

wolności Narodów wolnego, który odży-
 skawszy swobody praxe wspaniałą po-
 moce W. Imp: M. Tego jedynie pragnie,
 aby praxe ustawy mądre swój rząd
 republikański utwierdził, ciągle za-
 chwycuje przyjaźni i pokój ze swemi
 sąsiadami, osobliwie, aby mógł ugrun-
 tować naxawse alians z obokernem
 Tem mocarstwem, które winno jest
 panowaniem W. Imp: Moci skrzeli-
 wosci swojej i chwalić.

Prosiemy Boga, aby W. Imp: M.
 drogę dni zachował, tak potrzebną
 do uszczęśliwienia tyln Narodów-
 Waszej Imperatorskiej Moci najmi-
 si stndxy. Stanisł: Skersny Potocki
 Marsz: Konf: Gen: kor: Aleksander
 Ks: Sapieha Marsz: Gen: Konf: W. k: del.
 w Brzesku Lit: d: 20 paźd: 1794. —

Opisanie Audyencji.

Delegowanych Naj. Krótkiej Polskiej
 Imperatorowej w Naj. Impera-
 torowej Wszech Rosyji, mianej
 14 Novembra 1792r w Petersburgu.

W dzień na audyencyę wyznaczony, po
 godzinie 12. a potuclnia, mistrz ceremonii
 w pięciu karetami paradnymi dwor-
 skiemi, udał się do domu w którym
 JMW Delegowani byli zgromadzeni. Karet
 były następujących porządkiem:
 najprzód czterech masztalery na koniach
 i 12 lokajów piechoty, wstępujący w galeryę
 białą; potem karety dla JMW Delegowa-
 nych, a w pierwszej w nich Mistrz ce-
 remonii, przy każdej dwóch hajduków
 po bokach paradnie ubranych, przy
 pierwszej zaś karcie podhaniański Im-
 peratorski na koniu.

Po przyjeździe Mistrza ceremonii i krótkim
 zabawieniem się, ruszyli JMW Delegowani
 do dworu; w pierwszej karcie jechał
 JW: Hetman W: i Hetman polny koronny,
 a na przedzie Mistrz ceremonii, a w dwo-
 gich czterech następujących JMW Dele-
 gowani po dwóch. —

Ka zbliżeniem się Delegowanych nast-
 ąpiła pałacowa stanca przed bramą;
 przy wysiadaniu z karet dwa pu-
 ryerowie dworscy stali przed nimi,
 do pierwszego przedpokoju, gdzie
 czekał Kamerjunker Imperatorski,
 W galeryi W: Mistrz ceremonii, a przy
 drzwiach pokaju, w których postawie
 awyższości czekała Audyencya. Mar-

szatek Nadworny -

W dniu następnym przez N^{ro} Ministra ceremonii rozpoczął Naj. Imperatorskiej o przybyciu Sⁿⁱ Delegowanych i odebraniu przyawoitych rozkazów, wprowadził on Sⁿⁱ Delegowanych wraz z temi, którzy ich wprowadzali do pokoju poprzedzającego audyencyonalny, gdzie oni sami przysięgali w imieniu W^{ci}, a przy drzwiach pokoju audyencyalnego W^{ci} Podkomorzego -

Wszyscy ci wraz z Sⁿⁱ Delegowanymi przeszli do pokoju audyencyalnego. Byli wachy wszystkie prezentowały broni w czasie przechodu przez pokój, oprócz kawalergardy, która nikomu oprócz Naj. Imper. broni nie prezentuje.

Tym porządkiem weszli do sali audyencyonalnej, zasiadli już Naj. Imps: na tronie, otoż obecny Ministrami Narodowemi, i bieżącym bardzo Państwem - Po uchyleniu przedtym kwadransu uktionie Sⁿⁱ Delegowanych W. Kor: jako pierwszy z Delegowanych miał mowę. -

Po nim powtórzony był kwadrans uktionie wyszli Delegowani z sali audyencyonalnej. Marszałek W^{ci} wprowadził ich do środka pokoju, gdzie jest kawalergarda, a jeden z kanier junhrów aż do drzwi pokoju. Następnie Ministra W^{ci} i Ministra ceremonii zaprowadzili Sⁿⁱ Delegowanych na audyencyę do N^{ro} K. Szcza Rossyjskiego

do W^{ty} Księżny Rosyjskiej i do ich
 dwóch W^{ty} Księżat Aleksandra i Kon-
 stantyna, oraz W^{ty} Księżniczek
 Aleksandry i Heleny, do których
 osobno, JW^{ty} Hetman has miał prze-
 mówę i stosowną odpowiedź.
 Na tych audyencyach przyjmowa-
 ni i odprowadzani byli przez ka-
 walerów Tischki W^{ty} Księżat. Gdy us-
 kwiły się audyencye, W^{ty} Mistrz
 ceremonii odprowadził JW^{ty} Delega-
 wanych aż do galeryi, a mistrza
 ceremonii w tejże paradzie i po-
 rzędku jak przyjechali do ich
 domu. —

Przy wyjściu z pałacu warta
 stała pod bramą, i oddawała
 honory wojskowe JW^{ty} Delegowa-
 nym, a oficerowie w szpontonach
 mi w rękę, religiozny kapelusz.

List

Najjasni: Imperatorowej Ros:
do JW: Potockiej, Marszałkowej
Konf: Kor: Gen: Art: Kor: -

Moscia Pani Marszałkowno, Hr. Potocka!
Gdy wielokrotnie dowody szczerego ku oso-
bie mojej przywiązania, których wistoa-
my JP: Marszałka Wspani mskas dozna-
tam, szczerne prośba miu dają, do mego
skamunku i przychylnosci, mam so-
bie na utrzymaniu aswiadczyć i ku
sentymencie moje pasytają Wspani
order, s: Katarzyny. Żadam, aby tak
wistęni byto te zdarzeniem Wspani
zdobiciu s: tym znakiem dystynkcyi
jak miu upiaronoi jest stodka. Ja
cholicznosci przymsio miu pwiach,
gdy utwierdzi te sentymencie, które
obajga Wspani stwa do miu bardziej
przyswiakawem uszywia - Praszę Bogu!
s: by Wspani, Moscia Pani Marszał-
kowno W Potocka, w swojej swistej i godnej
zachował i picez - Szczerre kyealiwa
Katarzyna - St. Petersburg 19 Mier: 1795.

Protestacya

Skonfederowanej Rzeszy Polskiej
przeciwko gwałtownemu wtargnię-
ciu Wojsk Pruskich w Państwo
Rzeszy. —

Bezmałże a nader ważne wydarzenie
czyniły Polskę naprzemiennie potęgą
i siłą; ale w każdym razie krajowy
stan, umiał Polak zachować statek
opracując wielkość charakteru jego.
Od czterech lat odmienną się reputację
podał Narodu. Sejm 1788 r. karstry,
w czasie, w którym króć wrytchich
skolizności czynił Narodem nadziej
ogruntkowaną Rząd wolny Rzeszy
kamień się w smutną miszery kraj-
jowych epok — Cnota Sejmujących
nwidziana, a najkrótze ekscy anyle
semi kwataty. (Zastawa) Rządu rewolu-
cyjnego 3 Maja 1791 r. utworzona pro-
ciw woli narodu, bez porozumienia
się z państwem, Amianowski Rzeszy
w monarchis, despotyzm niewnót, i
nieksei niewnót, sprowadził. Nidaz-
ca swobody udwiciane Polakois ho wiaz
przodków nabytel, niedogudna interesu
otaczających nas mscaretu, Konetyta
aya tem samym utrzymaj się mi
mogła. Naj: Imperat: Rosyji: panistwa
kwiarków praxjanych i gwarancji
swajij, Aljantha Rzeszy uwiadocyta
tyj summe do wyzstania Rządu republi-
karskiego, udxilności, niepułeytusa

i ostatek Narodowej. Gnathowi Okymate,
 co wolności cenili nad życie, nie wahał
 się Tęczy w klawirnym dla Ojczyzny
 swojej karmiarą, imi warad krojów
 slegaję uholi exosierum, orkah, tykko
 szerszym, Atara zblizy i miata pory.
 Deklaracya Dworu Rucyjskiego kapu-
 wita Polakom Raptt, rrad wolny, nie
 podległoci narodowa, i ostatek krajów.
 Wajsha Rucyjskie wosoty niusek pokuj
 i wolności. Ale wytał ostatek krajów
 Raptt, opieraję się muca, siazagusta
 te straty kotniusa, Atora harid enotli-
 my optakiwat Polak: narussis erus
 upsthania i zakurzenia minot, duchu
 jedności ktoryt wosnyethick. Do kwizku
 konfederacyi w Targowicy krobieny
 ma d. 14 Maja 1792a cety Narod przy-
 stapił, wojsho i krol. Wtenias trwozi
 i niesszki miejsc, nastapita nadziya
 i radoci, spokojne wewnotro, dxielne
 kownotro wospariu, prxyjari i sziar-
 dani i sprawy popierany stusnowi,
 gadny bajani i ni prurariaty umytau.
 Charakter Polaka midopusit prueladu-
 wania, a prucimajęcy w się orynom
 klawirnym konfederacyi, ani uobly,
 ani majethie najumydeyo nie powio-
 sty uskurshu. Wajsha Rucyjskie
 w kraj roxtione zachowywaty kot-
 nudi wujshowa, zachowywaty karnoci
 wujshowa, a niakliwosci usabite oby-
 watelno, nie x roxtaru wladny maj-
 anysrej, i ad wtagnyu cztaknoi kot-

niereza wśród głuchoego pokoju doświad-
 crane, były tylko winy szczytlnych
 kumend, i ryczte imi przynosiło, się
 naradzinie. - Jaka konfederacya glna, zmi-
 szata do celu swego, pracujac obrotodwi-
 gnieniam budowy, szadu republikańskiego,
 coby i Narodowi wolność i zsiadani
 spokojność i przyskanię zapewnił.
 Jaka Rapptha miasta kusztowaci ma tonie
 pokojem Stodkich uwolciw starai obywatel-
 li, anajdujących się w steru rządowego,
 juk nabonice narod przechonany u cary-
 stosci obsei naszych, ucehinał w spokoj-
 nosci pomysłnego czynności naszych
 skutku. W tym były stanis szewny
 Polskie, kiedy deklaracya króla Dmci
 Ponskiego, przerazita terowego umysły
 Polakow. Powody ubroctwa swajch
 Ponskich w kraju Rappthij deklaracya
 wyjasniane, nie mogły najekrupnij-
 szych niewakbudzie podejrzeń, w procto
 kawosze myslących i czyniących Pola-
 kach. Król Dmci Ponski przerazony
 ni by rozbrzewiająca, się w Polsce setta
 demokracji setta, i suspirajacim
 się klubami, nie chce przy otwo-
 reniu kampanii w tygi subie kosta-
 wiai nieprzekajacila, szumiat byi
 potrzeba, kaxai wnijci" caxci swajcha
 swojego. Nieprzerwana tak swajcho-
 wych raportow, jako tek konfедера-
 cyi swajshunych i admiinstracyi
 rządowej i konfederacya generalny

Konwinkacya, napewniając ją w naj-
 większej w kraju osadzie spokojności
 czyniła niepotrzebnemi wszelkie nad-
 zwyczajnej ostrożności środki. Po odbr-
 nej deklaracyi Króla *Jmci* Pruskiego
 Radziwiłła, nieprzekonaną postąpiła,
 jak tylko największa dla sąsiada
 przyjaciela i alianta względności wy-
 smogła odawata się. Owiadczyła na-
 tychmiast notą odpowiednią, że kad-
 nej w kraju niepokójności niema,
 że kluby rewolucyjne są zakazane,
 że nathoniec siła krajowa i pomoc
 będących w kraju wojsk *Russyjskich*
 jest aż nadto dostateczną do zapobie-
 żenia ruchów, że katem kadaniem
 jest *Rapptiej*, aby Król *Jmci* Pruski
 wojskiem swoim wchodzić w jej kraje
 nie rozkazował. Po takiej notce kon-
 federacya głowa nie potrzebui, ale spo-
 kojności Króla *Jmci* Pruskiego dogo-
 dzając, natem wydał rozkazy, aby
 korpusy wojsk *Rapptiej* były w goto-
 wości do ujęcia ich, jeżeli by jakie
 wymagały tego kamieszki. Po uwy-
 mianych tych aż nadto dostatecznych
 krokach spudziwata się konfederacya,
 spudziwata się naradcały, że naspokoj-
 ny w troskliwosci Król *Jmci* Pruski
 wstrzymui rozkazy marsz. wojsk swo-
 jego, tak w przyjacieli sąsiada, gudo-
 si wulnego Narodu, spudziwata się
 natem.

Mimo tak procytetych uswiadczeni naszych
 mimo rzeczywistosci rzeczy, Wojaka Pruski
 podstapilo pod miasto Torun, a gdy mi
 szkodzimo, jak nasenotliwych przytato,
 wpuscilo kotnicza obcego wabrani
 sus, kastrazone miasto, wymierzone
 dziala, nakoniec wylomane gwaltownia
 branny, spuzyony kotnicza mijski, i jakby
 i jakby szturmem wiste bezbronne
 miasto, a Regimenta Pruski a obrony
 kanni radosis; wesoto wesoty. - Nie bylo
 tam Wojaka Reptij, wiara publiczna
 strazyta go i ta kwatiana zostata.
 W tym czasie garnizon nasz nad
 granica, w Wielkiej Polce zostawione,
 a arszen w ruku, po nieprzyjacielu
 napadniano, a sity i litem, w sta
 nowiak je wyparto. W mocy przyre
 czeni, w swietym traktatow kaufasim
 auidimy sie mogli spuzywaci pudyje
 lub gwaltu a tamta, aha przyjani
 i pienocy kazdai mamy prawo, a bar
 pusty nad granica, przyjacielu sowa
 stawione, na spokajnowci tylko
 wironstrany skutecznij powbozganie
 do boju nieopatrzoni, armat nam
 nie majze, ani na obrone przyre
 czeni nie byta. Trzymamy popyra
 widliwaci, po wielkosnyelnowci
 krata Sei Pruskiego; w odbrawany
 notz naszym odpowiednia, krol wazna
 ay cofnaci rucha; se przyjani ewojij

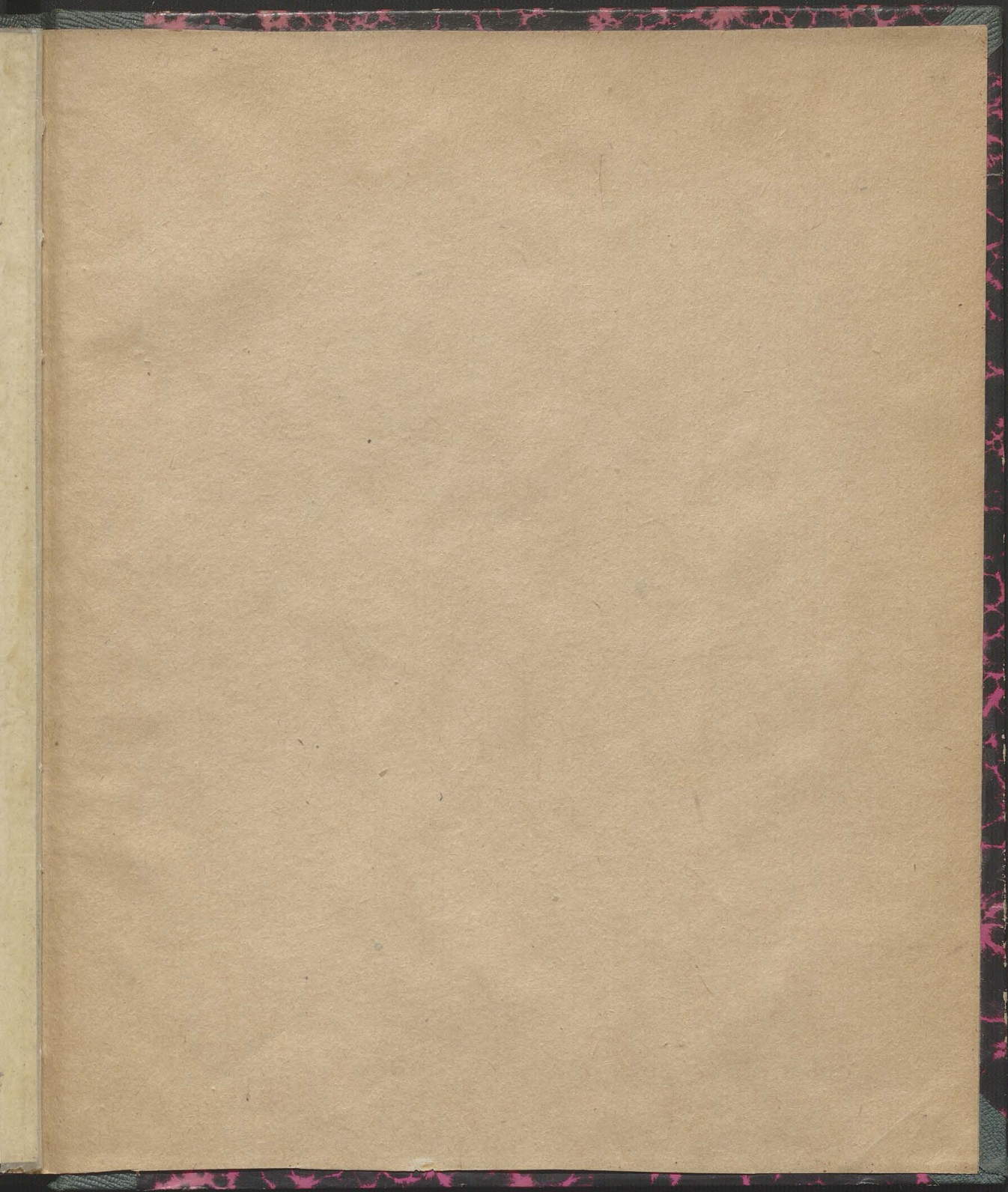

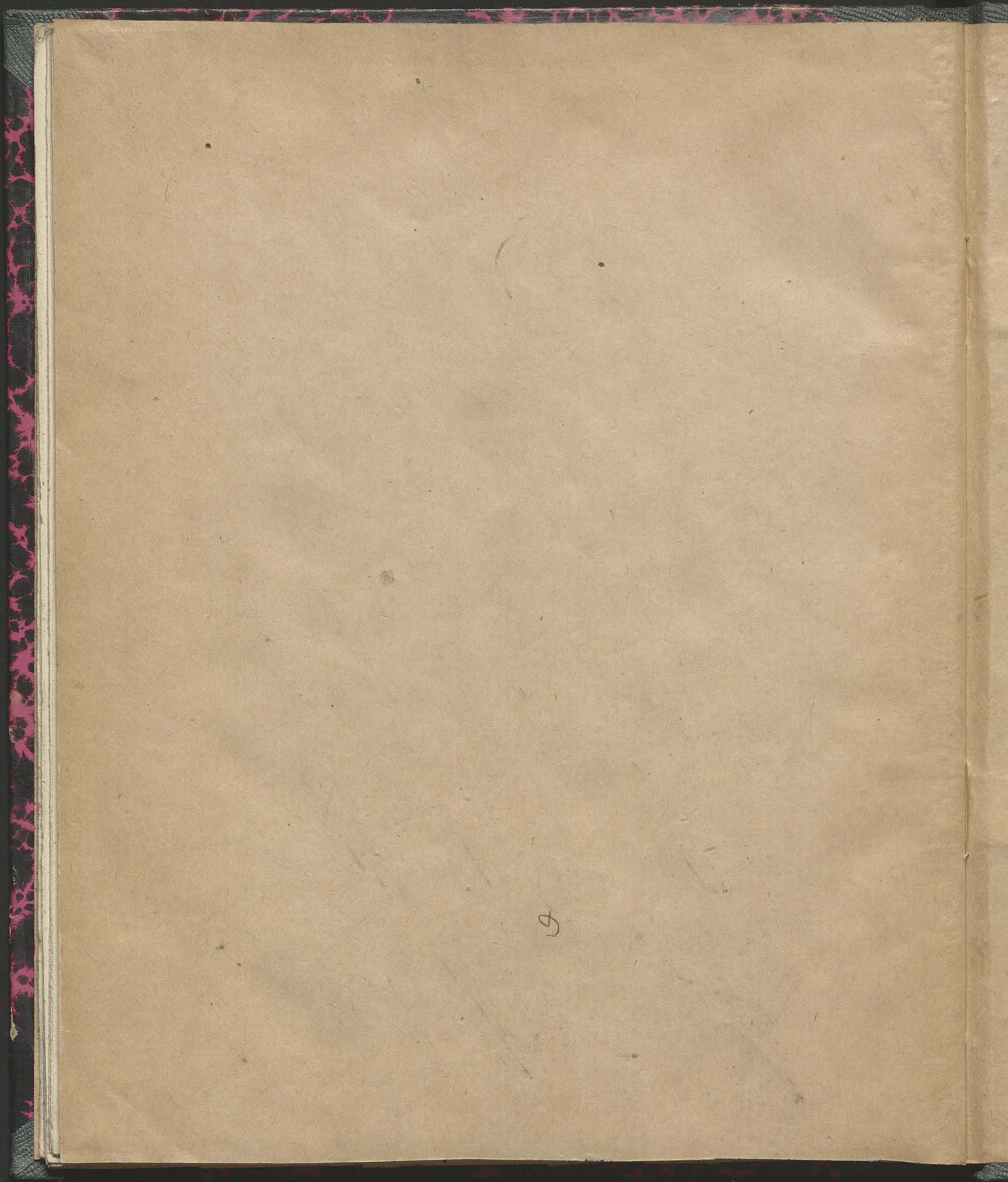
ciałe daje dowody, nie będzie popierał
 agnoscenia terytorjum prasyackiego
 i waznym swoim wyraził rozkaz. Nas-
 pewniem o słusznosci sprawy naszej,
 nieobawiamy się żadnego pretensyi
 od królewskich do krajów Pruskiej, ty-
 la traktatami i najproxijszym na-
 wet 1775 r. od sąsiadów i od samego
 króla Pruskiego gwarantowa-
 nych. — Wierni przyssiedze naszej,
 wierni bójczyści wolności, wierni u-
 wiecznym swobodom Pruskiej i wsta-
 snemu powołaniu, protestujemy
 się jak najuroczyściej w obliczu
 swiata, przeciwko wszelkim krajom
 Pruskiej Polskiej, albo jakiejkolwiek
 z jej atymencyow narzpaczy: oświad-
 czamy, że do żadnych umow o odda-
 wanie jakiegokolwiek ich części, przez
 kadeń nie należemy sposob, że bronie
 wolności naszej, niepodległości i sa-
 mości, ostatnim brwi wylinem go-
 towiamy. — Spodziewamy się że dwu-
 ry Cesarzku na naszej gwarancji
 swojej, że Narodzi wszystkich współ-
 miotwa interesów własnych nie
 będą wbojstwie obrem patrosi
 na ustanowie prawa Narodów, na
 aburumie spublikowosci sąsiedzkij
 i gwałtowne krajów sąsiedzkij na-

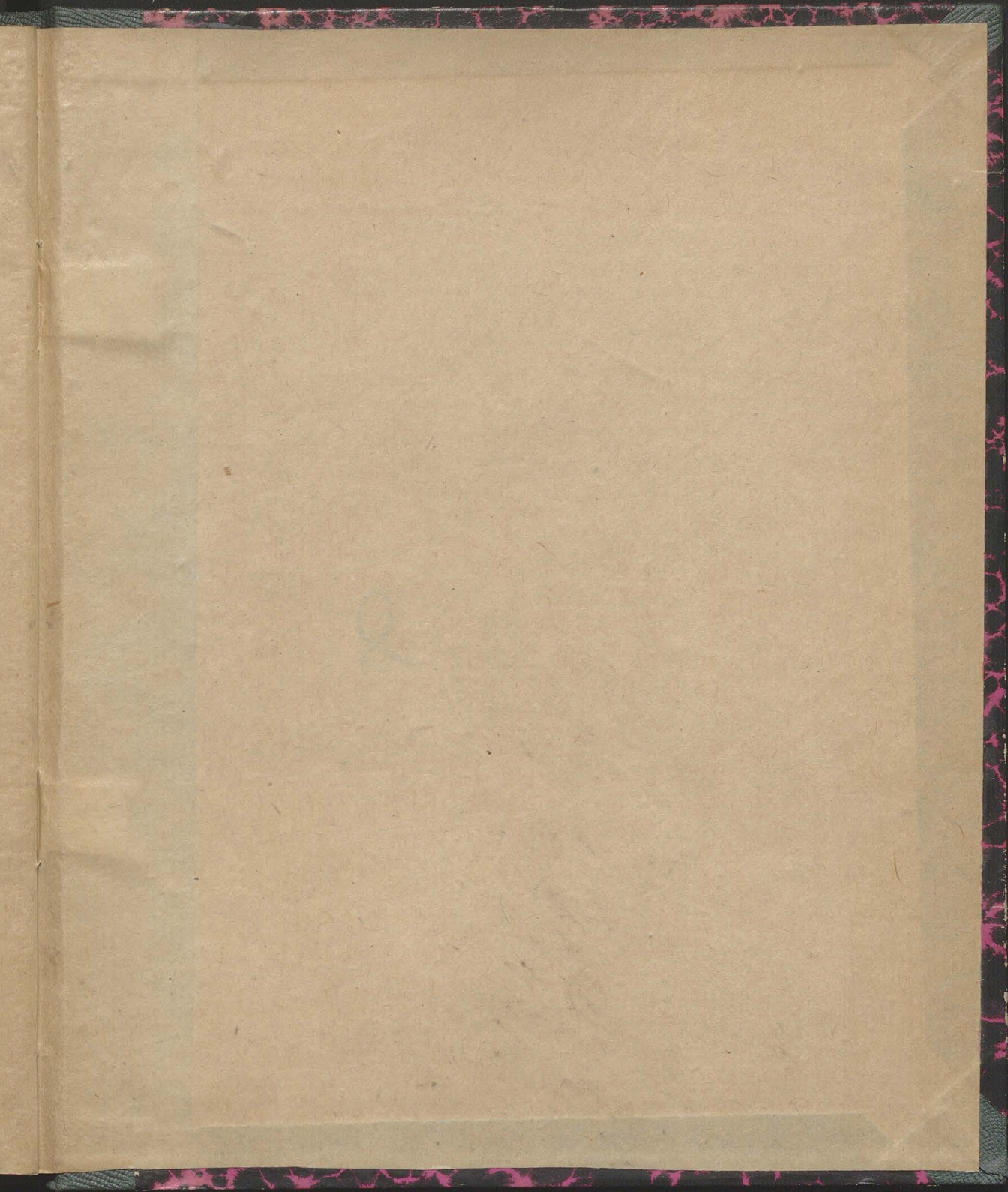
Bibl. Jag.

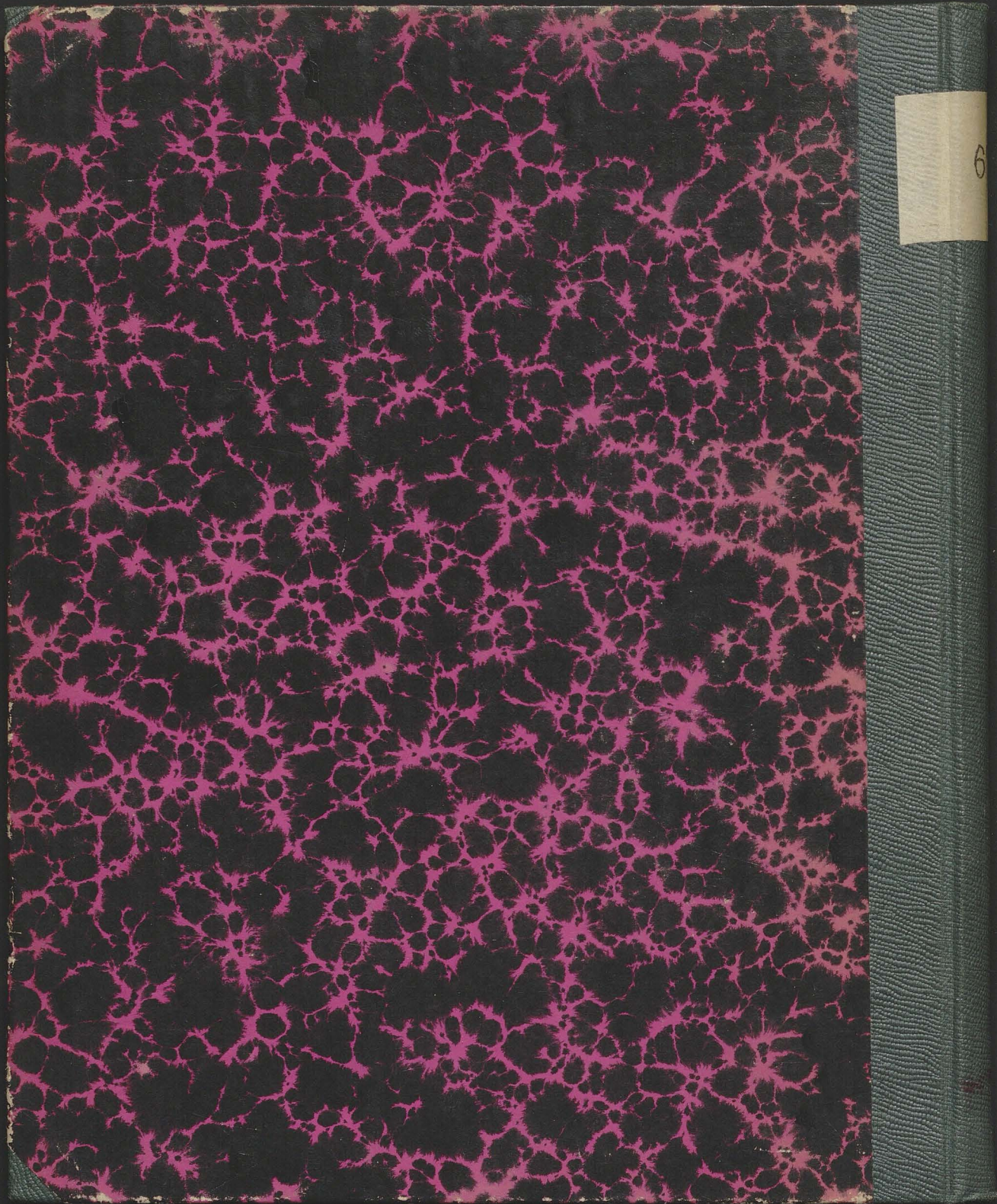

6